T.C. AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

İŞKUR

T.C AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

TÜRKİYE İŞ KURUMU

2019 İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ SEKTÖR RAPORU

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....i
TABLOLAR LİSTESİ.....ii
GRAFİKLER LİSTESİ.....ii
GİRİŞ.....4
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 6
İşyeri Verileri 6
Mevcut İstihdam Verileri..... 14
AÇIK İŞLER 19
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 29
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ..... 34
SONUÇ.....41

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 16
Tablo 2: Cinsiyete Göre En Fazla Çalışanı Olan Meslekler 17
Tablo 3: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi 23
Tablo 4: Açık İşlerde Talep Edilen Beceriler 25
Tablo 5: En Fazla Açık İş Olan Meslekler 26
Tablo 6: Yükseköğretim Mezunu Talep Edilen Açık İşlerde İlk 20 Meslek 27
Tablo 7: Meslek Grubuna Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı 30
Tablo 8: Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 31
Tablo 9: 20+ İşyerlerinde İllere Göre Açık İş ve TGÇM Sayıları 32
Tablo 10: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi 34
Tablo 11: Net İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler 35

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Çalışan Sayısına Göre İşyerlerinin Dağılımı 6
Grafik 2: Kısmi Zamanlı Çalışma, Vardiya ve İhracat Yapan İşyerlerinin Oranı 7
Grafik 3: Kadın Çalışanların Kısmi Zamanlı ve Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerindeki Durumu 8
Grafik 4: Yatırım Planlayan İşyerlerinin Oranı 9
Grafik 5: AR-GE Çalışması Yapan İşyerlerinin Oranı 10
Grafik 6: İnsan Kaynaklarından Sorumlu Personeli Olan İşyerlerinin Oranı 11
Grafik 7: İşyerlerinin İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanma Oranı 11
Grafik 8: İŞKUR hizmetlerinden Yararlanmayan İşyerlerinin Yararlanmama Sebepleri 12
Grafik 9: Sektörlere Göre Kadın Çalışanların Oranı 15
Grafik 10: Çalışanların İşyeri Büyüklüklerine Göre Dağılımı 16
Grafik 11: İşyeri Büyüklüklerine Göre Açık İşi Olan İşyeri Oranları 20
Grafik 12: İşyeri Büyüklüklerine Göre Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi 21
Grafik 13: Açık İşlerde Cinsiyetin Önemli Olmama Oranı 22
Grafik 14: Açık İşlerde Engelli Tercihi 24
Grafik 15: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı 26
Grafik 16: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 30
Grafik 17: Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri 32
Grafik 18: İşverenlerin İŞKUR'dan Beklentileri 36
Grafik 19: Teşviklerin İstihdama Katkısı 37
Grafik 20: Son 3 yılda İstihdam Seferberlikleri Kapsamında Sunulan Hizmetlerden Haberdar İşyeri Oranı 38
Grafik 21: Gelecek 10 Yıl İçerisinde Teknolojik Gelişmelerin Sektöre Etkisi 38
Grafik 22: İşyerinizde, çalışma iznine tabi olarak, Geçici Koruma Statüsünde (Suriyeli, Iraklı, Afgan vb.) işgücü istihdam etmek ister misiniz? 39
Grafik 23: E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapıyor musunuz? Yapmıyorsanız neden? 40

GİRİŞ

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasasının ihtiyaçlarını belirlemek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasının nabzını tutmak, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak, seyrini izlemek ve beklentileri açığa çıkarmak amacıyla İŞKUR tarafından 2007 yılından beri periyodik olarak İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) gerçekleştirilmektedir. Farklı yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam eden araştırmalar 2011 yılının ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle sürdürülmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen sektörel ve mesleki değişim ile gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biri de İŞKUR'un yanı sıra diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamak ve ihtiyaca uygun mesleki eğitim planlamasının yapılabilmesi için veri sağlamaktır.

2019 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 10.254'ü 2-9 istihdamlı; 4.925'i 10-19 istihdamlı ve 68.708'i ise 20+ istihdamlı olmak üzere toplam 83.887 işyeri, 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında yüz yüze görüşme yöntemi ile ziyaret edilmiştir. 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri 77 ilde tam sayım 4 ilde örneklem yöntemi ile il düzeyi ve Türkiye geneli tahmin üretecek şekilde, 2-9 ve 10-19 istihdamlı işyerleri örneklem yöntemiyle sadece Türkiye genelini tahmin edecek şekilde çalışma kapsamına dahil edilmiştir.

Çalışma sonuçlarına göre Türkiye geneli ve il düzeyi raporlarının yanı sıra sektörel raporlar da hazırlanmıştır. Araştırma kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflamasına (NACE Rev 2.) göre; Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık, Kamu Yönetimi ve Savunma ile Sosyal Güvenlik, Hane Halklarında İşverenler Olarak Faaliyetleri dışındaki 18 alt sektörde yer alan, 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmada ise konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörüne yönelik veriler değerlendirilmiştir.

2019 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ SEKTÖRÜ RAPORU

İşgücü Piyasası Araştırmalarının temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen sektörel ve mesleki değişim ile gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu kapsamda 2019 yılı İşgücü Piyasası Araştırması 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında 2-9, 10-19 ve 20+ işyerleri ziyaret edilerek gerçekleştirilmiştir.

Uluslararası sektörel ve mesleki sınıflandırmalar kullanılarak yapılmış olan bu araştırmada il düzeyinde sonuç alabilmek maksadıyla 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde örneklem yöntemiyle saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Örneklem yapılan iller İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa'dır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemi kullanılmıştır.

2019 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 83 bin 887 işyeri ziyaret edilerek 1 milyon 411 bin 802 işyerine yönelik veri derlenmiştir. 1 milyon 411 bin 802 işyerinde 13 milyon 22 bin 547 çalışan tespit edilmiştir.

2019 yılı İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları kullanılarak Türkiye geneli ve il raporları dışında sektörel raporlar da oluşturulmuştur. Bu raporda konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü özelinde sonuçlar irdelenecektir. Bu sebeple rapor içerisinde konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründen bahsedilirken "sektör" ibaresi zaman zaman kullanılmıştır.

Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri Sektörünün alt sektörleri içinde Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar; Hizmet Ve Satış Elemanları; Nitelik Gerektirmeyen Meslekler; Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları; Profesyonel Meslek Mensupları; Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar; Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları; Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar; Yöneticiler yer almaktadır. Özellikle raporda meslek bazında veriler incelenirken konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörünün kapsamı dikkate alınmalıdır.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

2019 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe 124 bin 123 işyeri için veri derlenmiş olup, bu işyerlerinde toplam 1 milyon 24 bin 278 çalışan tespit edilmiştir. Araştırma kapsamındaki işyerlerinin yüzde 8,8'İ, çalışanların yüzde 7,9'u konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründedir. Çalışan oranı işyeri oranına göre daha azdır. Hizmetler sektörünün de gelişmesiyle birlikte ülkemiz ekonomik yapısı içinde önemli bir paya sahip olan konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörünün, araştırma verileri ışığında işgücü piyasasında da aynı derece öneme sahip olduğu anlaşılmaktadır.

İşyeri Verileri

İşyeri verileri bölümünde araştırma kapsamındaki konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin özelliklerine ilişkin veriler ortaya konacaktır.

Aşağıdaki grafikte sektörde faaliyet gösteren işyerlerinin büyüklüklerine göre dağılımı incelenmiştir.

Grafik 1: Çalışan Sayısına Göre İşyerlerinin Dağılımı

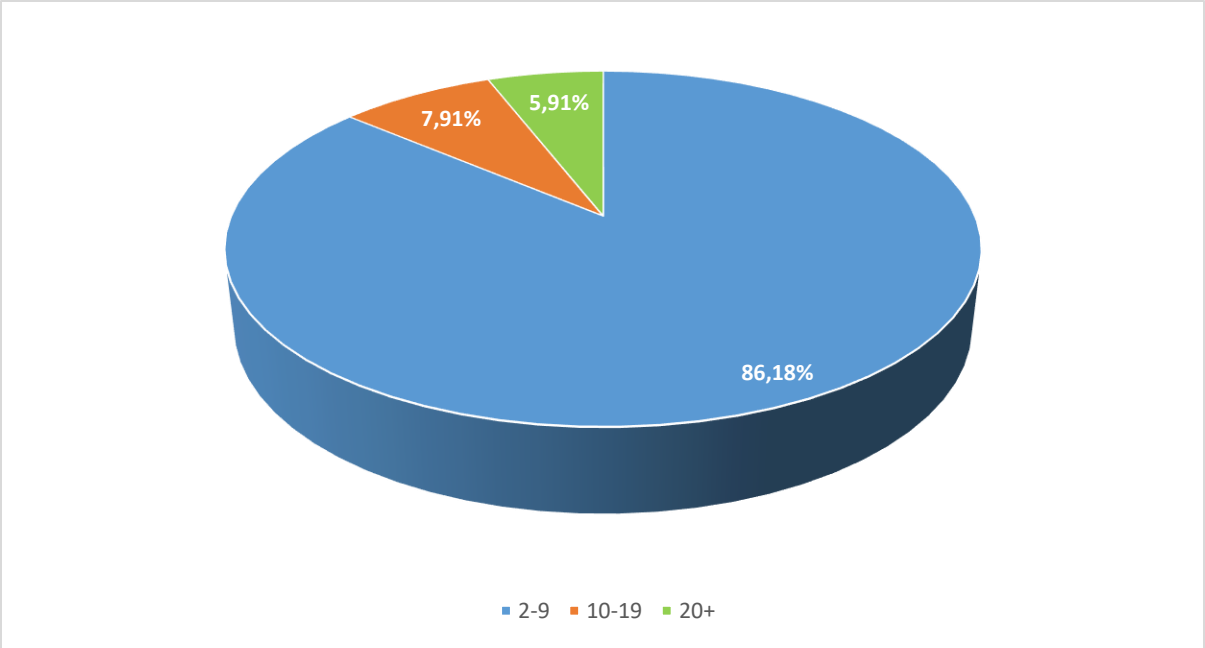

Kaynak: İPA 2019

Sektörde faaliyet gösteren işyerlerinin yüzde 86,1'i 2-9 arası istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır. 10-19 ve 20 ve daha fazla istihdamlı işyeri sayısı ise toplam işyerleri içinde sırası ile yüzde 7,9 ve yüzde 5,9 oranında bulunmaktadır. Türkiye genelinde faaliyet gösteren işyerlerleri için aynı değerlendirme yapıldığında 2-9 arası istihdamlı işyerlerinin konaklama ve

yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründen daha az olduğu ancak 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin ise tam tersi olarak konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe daha fazla olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde araştırma kapsamındaki işyerlerinin yüzde 85,5'i 2-9 arası istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır. Türkiye genelindeki 20+ istihdamlı işyerlerinin toplam işyerleri içindeki payı ise yüzde 6,9'dur. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe çalışan sayısının işyeri sayısına göre Türkiye genelinden daha düşük bir ağırlığa sahip olduğu sonucunu görülmektedir.

Grafik 2: Kısmi Zamanlı Çalışma, Vardiya ve İhracat Yapan İşyerlerinin Oranı

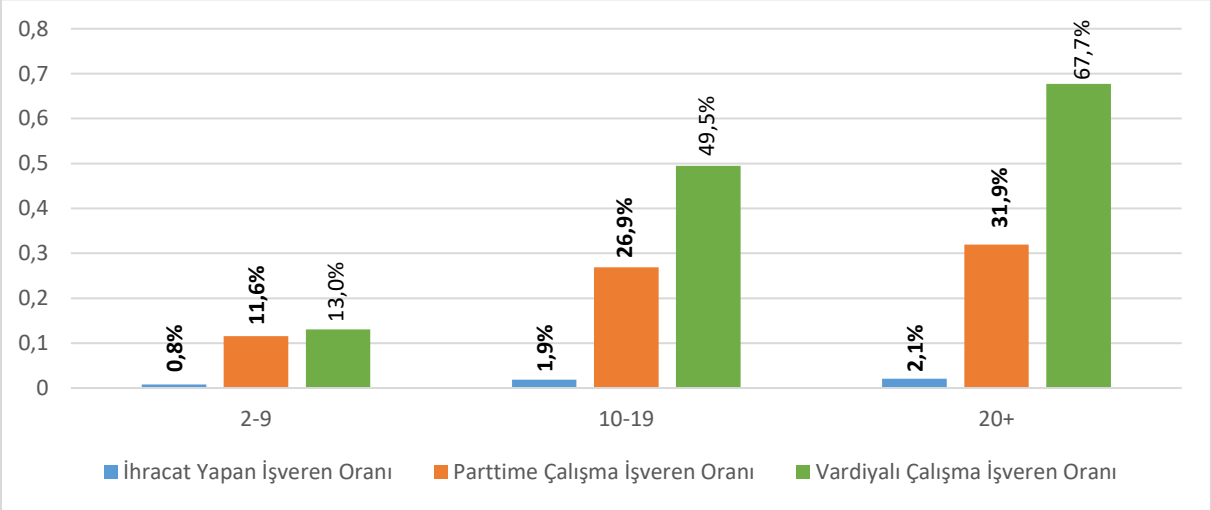

Kaynak: İPA 2019

Sektördeki ihracat yapan işyerlerinin oranı yaklaşık olarak yüzde 1'dir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü bu alanda Türkiye geneline göre çok düşük bir orana sahiptir. Türkiye genelinde toplam işyerlerinin yüzde 6,7'si ihracat yapmaktadır. Sektörde işyeri büyüklüğü arttıkça ihracat yapma oranı da artmaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde bu oran yüzde 0,8 iken, 10-19 istihdamlı işyerleri için yüzde 1,9 ve 20+ istihdamlı işyerleri için ise yüzde 2,1'dir. 20 ve daha fazla istihdam eden işyerlerinin, diğer bir deyişle kurumsal olan firmaların, daha fazla ihracat yaptığını görmekteyiz. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerleri için ihracat yapma oranı ise yüzde 25,4'tür.

Vardiyalı çalışma gerçekleştiren işyerleri ise sektördeki işyerlerinin yüzde 19,1'ini oluşturmaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde bu oran yüzde 13,0 iken, 10-19 istihdamlı işyerleri için yüzde 49,5 ve 20+ istihdamlı işyerleri için ise yüzde 67,7'dir. Vardiyalı çalışma yapmak,

sektörde Türkiye geneline göre yüksektir. Türkiye genelinde vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin oranı yüzde 9,2 olarak gerçekleşmiştir.

Kısmi çalışma gerçekleştiren işyerleri ise sektördeki işyerlerinin yüzde 13,9'unu oluşturmaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde bu oran yüzde 11,6 iken, 10-19 istihdamlı işyerleri için yüzde 26,9 ve 20+ istihdamlı işyerleri için ise yüzde 31,9'dur. Kadınların işgücü piyasasına girişinde özellikle kısmi zamanlı çalışmaların olumlu etkisi bulunmaktadır. Gerek işgücü piyasasında yeterli iş tecrübesi bulunmayan kadınların istihdam edilmesinde gerekse de aile yükümlülükleri sebebiyle işgücü piyasası dışında kalan kadınların istihdamının arttırılması açısından kısmi zamanlı çalışmalar büyük öneme sahiptir. Kısmi zamanlı çalışmalar tam süreli çalışmalara geçişte de köprü görevi görmekte ve hatta geçici istihdamdan kalıcı istihdama da sevk edebilmektedir. Türkiye genelinde kısmi zamanlı çalışmalar yapan işyerlerinde kadın istihdamının oranı diğer işyerlerine göre daha yüksek çıkmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre Türkiye genelinde kısmi zamanlı çalışanı bulunan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 35,9 iken kısmi zamanlı çalışanı olmayan işyerlerinde yüzde 25'tir. Ancak bu durum sektörler arasında farklılık gösterebilmektedir.

Grafik 3: Kadın Çalışanların Kısmi Zamanlı ve Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerindeki Durumu

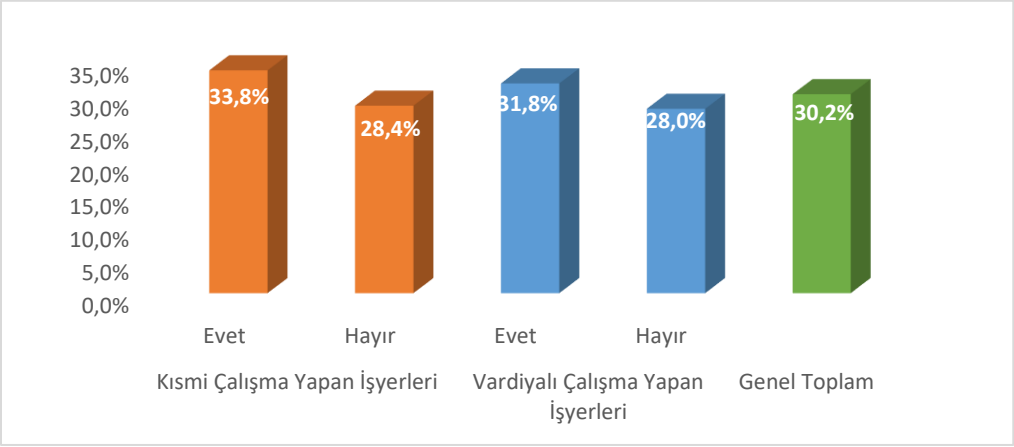

Kaynak: İPA 2019

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinde kısmi zamanlı çalışma yapılıyor olması kadın istihdamını önemli derecede etkileyen bir faktör olarak görülmektedir. Sektörde faaliyet gösteren kısmi zamanlı çalışma yapan işyerlerinde, kadın istihdamı toplam istihdamın yüzde 33,8'i olarak gerçekleşmişken, bu oran kısmi zamanlı çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 28,4 olarak tespit edilmiştir. Görüldüğü üzere kısmi

zamanlı çalışma yapan işyerlerinde kadın istihdamı, kısmi zamanlı çalışma yapmayan işyerlerine göre daha fazladır.

Bununla birlikte araştırma kapsamında bu soruyu işverenlere yöneltildiğinde sadece işyerlerinde kısmi zamanlı çalışmaların yapılıp yapılmadığının sorulduğuna dikkat etmek gerekmektedir. Bu işyerlerinden kısmi zamanlı çalışanların ne kadarının kadın ya da erkek olduğuna ilişkin veri alınmamaktadır.

Sektörde vardiyalı çalışma gerçekleştirmeyen işyerlerinde kadın istihdamının oranının vardiyalı çalışma gerçekleştiren işyerlerine göre daha düşük olduğu göze çarpmaktadır. Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde kadınların toplam çalışanlar içindeki oranı yüzde 31,8 iken bu oran vardiyalı çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 28,0 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde vardiyalı çalışma yapmayan işyerlerinde kadınların toplam istihdam içindeki oranı yüzde 27,1 iken, vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde yüzde 27,9'dur. Sektörde, genel olarak vardiyalı çalışma yapmayan işyerlerinde kadınların çalışma oranı nispeten daha düşük gerçekleşmektedir. Türkiye genelinde bu oranlar birbirine yakın gerçekleşmişse de sektörlere göre farklılıklar bulunmaktadır. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe ise, ülke genelinin tersine olarak, vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde kadınların oranının nispeten daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu oranlar ise konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe vardiyalı çalışmaların kadın istihdamının önünde bir engel teşkil etmediğini göstermektedir.

Grafik 4: Yatırım Planlayan İşyerlerinin Oranı

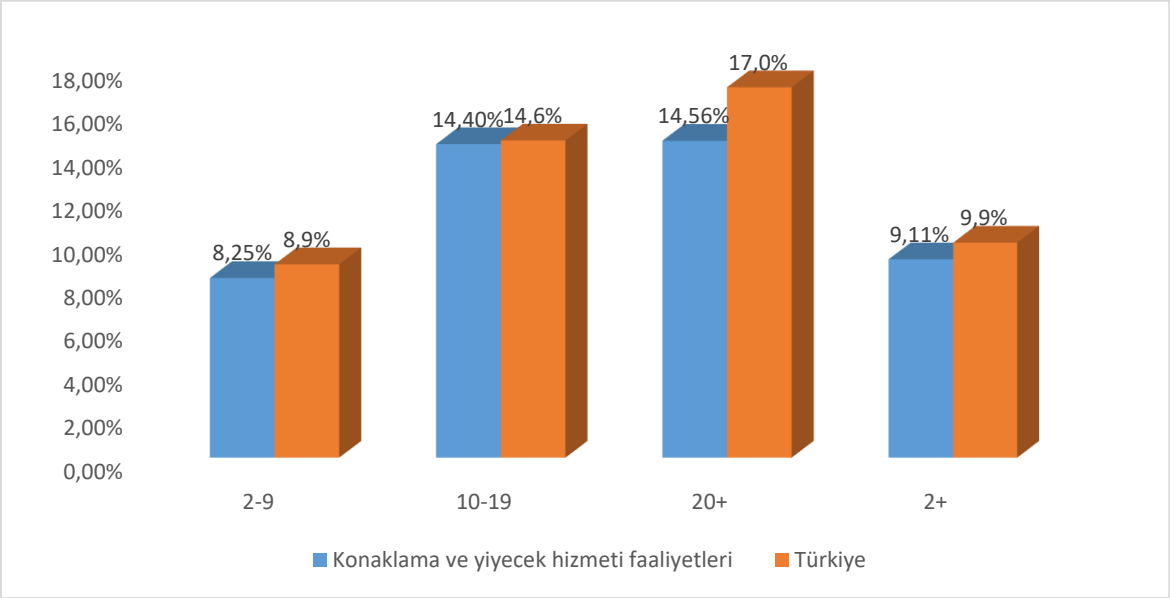

Kaynak: İPA 2019

Sektörde araştırma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 9,11'i gelecek 1 yıl içinde yatırım yapmayı planlamaktadır. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 9,9 olarak gerçekleşmiştir. Hem sektörde hem de ülke genelinde işyeri büyüklüğü arttıkça yatırım planlayan işyeri oranı da artmaktadır.

Sektörde, yatırım planlayan işyerlerinin yüzde 82,3'ü İlave Yatırım, yüzde 8,1'i Stratejik Yatırım, yüzde 7,7'si Teknolojik Yatırım yapmayı planlamaktadır.

Grafik 5: AR-GE Çalışması Yapan İşyerlerinin Oranı

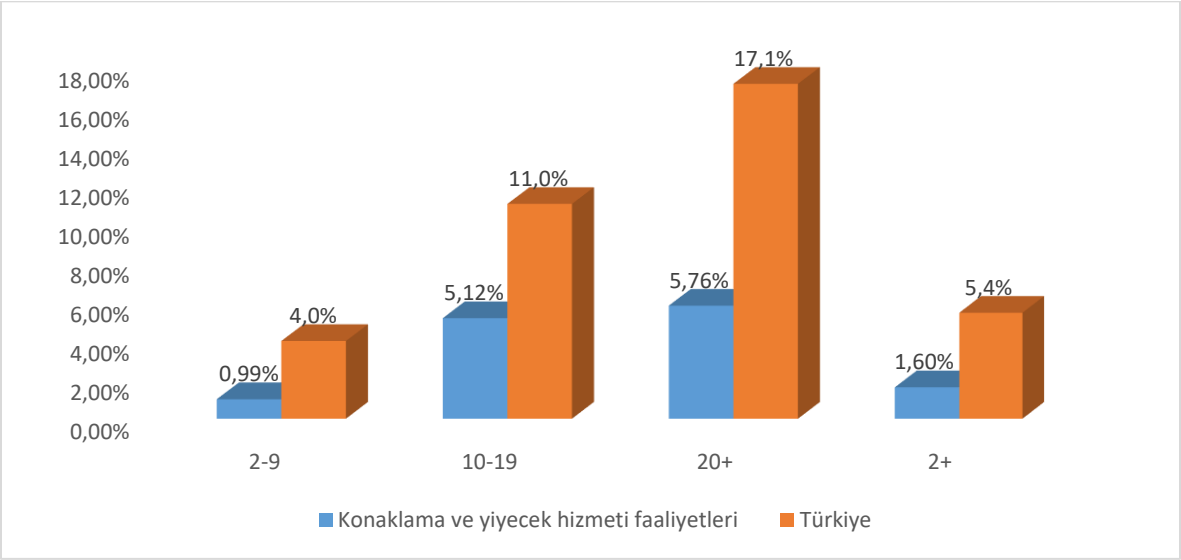

Kaynak: İPA 2019

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe olup araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 1,60'ında AR-GE çalışması yapıldığı belirtilmiştir. Türkiye genelinde ise AR-GE çalışması yapan işyerlerinin oranı yüzde 5,4 olarak gerçekleşmiştir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründeki AR-GE çalışması yapan işyerlerinin ülke genelinden daha düşük oranda olması dikkat çekmektedir.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe işyeri büyüklüklerine göre bu oranlar incelendiğinde ise; büyüklük arttıkça AR-GE çalışması yapan işyeri oranının yükseldiği dikkati çekmektedir. Sektörde 2-9 istihdamlı işyerlerinde AR-GE çalışması yapan işyerlerinin oranı yüzde 0,99; 10-19 istihdamlı işyerleri için yüzde 5,12 ve 20+ istihdamlı işyerleri için ise yüzde 5,76 olarak gerçekleşmiştir. Görüldüğü üzere sektörde firmaların çalışan sayısı arttıkça AR-GE çalışmaları yoğunlaşmaktadır. AR-GE çalışmaları bilimsel ve teknik bilgi birikimini arttırmak

gayesi ile gerçekleştirildiğinden, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörünün gelişmesi ile birlikte özellikle daha büyük işyerlerinde artış göstermektedir..

Grafik 6: İnsan Kaynaklarından Sorumlu Personeli Olan İşyerlerinin Oranı

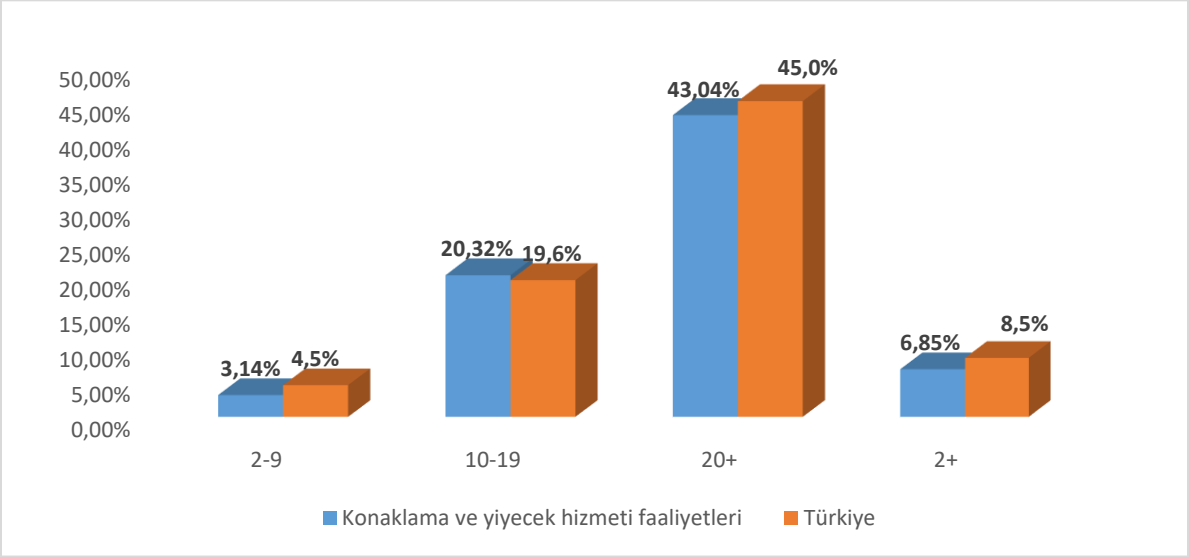

Kaynak: İPA 2019

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe olup araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 6,85'inde, insan kaynaklarından sorumlu personel çalışmaktadır. Türkiye genelinde ise insan kaynaklarından sorumlu personel çalışan işyeri oranı yüzde 8,5'tir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe özellikle 20+ işyerlerinin yarısına yakını insan kaynaklarından sorumlu personel çalışmaktadır.

Grafik 7: İşyerlerinin İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanma Oranı

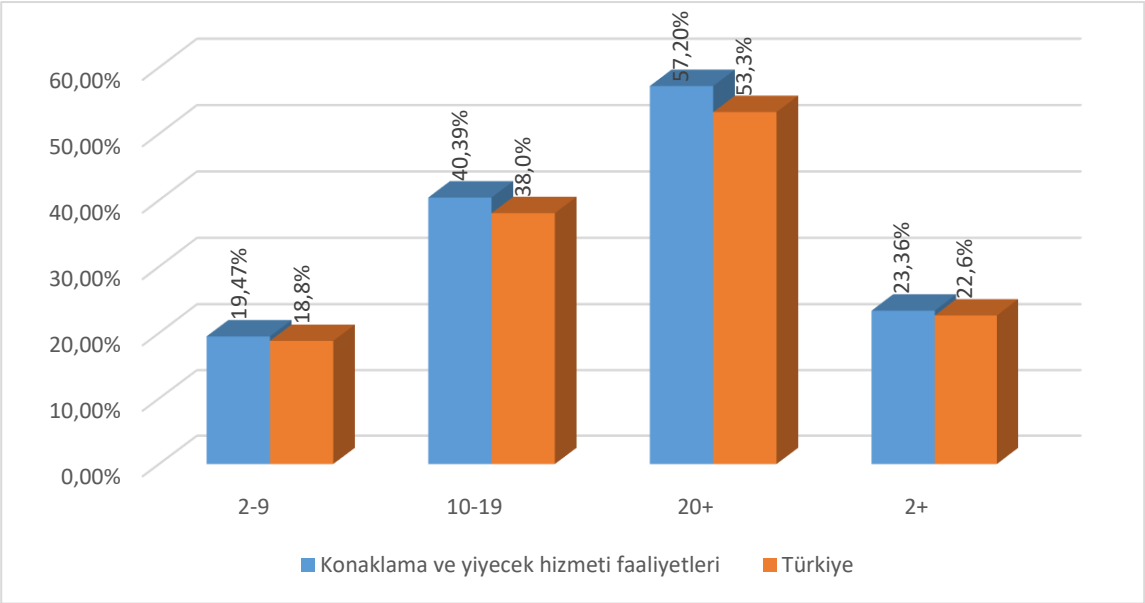

Kaynak: İPA 2019

Grafik 7'de sektördeki işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden son 1 yıl içinde yararlanma durumu yer almaktadır. Grafikte işyerlerinin büyüklüğü arttıkça İŞKUR'dan yararlanma oranlarının arttığı görülmektedir. Başka bir ifade ile işyeri büyüklüğü ile Kurum hizmetlerinden faydalanma arasında doğrusal bir ilişki bulunmaktadır. 2-9 arası istihdamlı işyerlerinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranı yüzde 19,47 iken, bu oran 10-19 istihdamlı işyerleri için yüzde 40,39'a; 20+ istihdamlı işyerleri için ise yüzde 57,2'ye yükselmektedir.

Türkiye genelinde ise aynı eğilim devam etmektedir. 2-9 arası istihdamlı işyerlerinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranı yüzde 18,8; 10-19 istihdamlı işyerleri için yüzde 38 iken 20+ istihdamlı işyerleri için ise bu oran yüzde 53,3'e yükselmektedir. Sektördeki 20 ve daha fazla istihdamlı firmaların yarısından fazlası İŞKUR hizmetlerinden yararlanmaktadır.

Sektördeki araştırma kapsamında bulunan tüm işyerleri içinde son 1 yıl içerisinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin oranı ise yüzde 23,3'tür. İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin oranı Türkiye genelinde ise yüzde 22,6 olarak tespit edilmiştir.

Sektörde, İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yüzde 58,4'ü Eleman Temini, yüzde 50,8'i Danışmanlık ve Yönlendirme, yüzde 27,6'sı Teşvikler ve yüzde 30,1'i İşbaşı Eğitim Programları hizmetinden yararlanmıştır.

Grafik 8: İŞKUR hizmetlerinden Yararlanmayan İşyerlerinin Yararlanmama Sebepleri

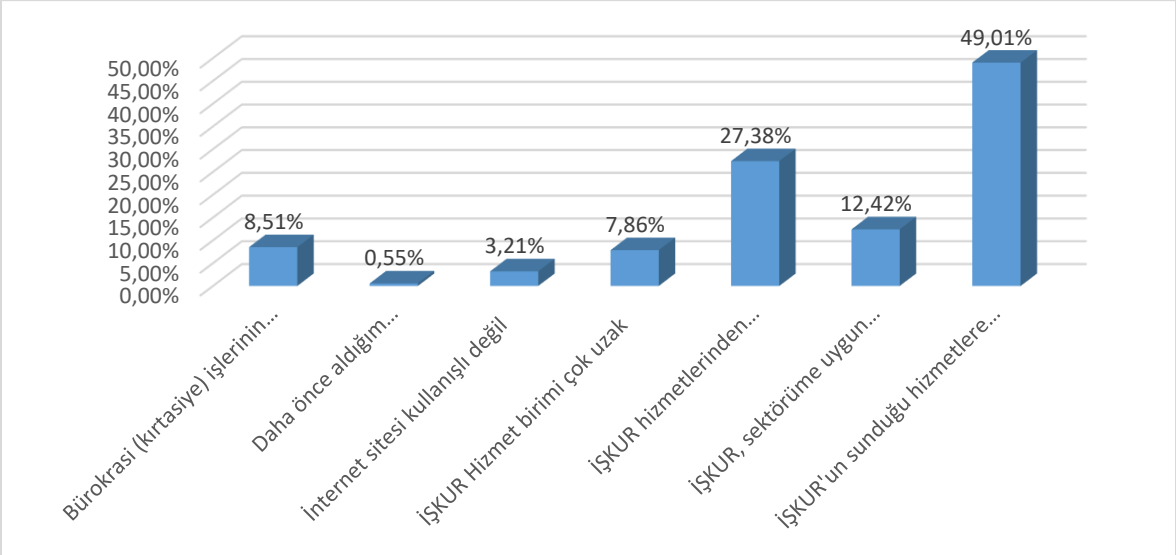

Kaynak: İPA 2019

Araştırma kapsamında İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerlerine bu durumun nedeni sorulmuştur. Bu bağlamda konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerlerinin yüzde 49,01'i İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaştığını belirtmişlerdir. İŞKUR hizmetlerinden haberdar olmayan ve bu sebeple hizmetlerden yararlanmadığını belirten işverenler ise toplam hizmetlerden yararlanmayan işyerlerinin yüzde 27,38'ini oluşturmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaştığını belirten işyeri oranı yüzde 47,7'dir. İŞKUR hizmetlerinden haberdar olmayan ve bu sebeple hizmetlerden yararlanmadığını belirten işverenlerin oranı ise Türkiye genelinde yüzde 25,7 olarak gerçekleşmiştir.

Mevcut İstihdam Verileri

Bu bölümde konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü altında faaliyet gösteren araştırma kapsamındaki işyerlerinde istihdam edilenlere ilişkin verilere yer verilecektir.

Sektörde araştırma kapsamına giren işyerlerinde toplam 1 milyon 24 bin 279 çalışan tespit edilmiştir. Çalışanların yüzde 68,8'i erkeklerden, yüzde 30,2'si ise kadınlardan oluşmaktadır. Araştırma kapsamında bulunan işyerlerinde Türkiye genelinde toplam çalışan sayısı 13 milyon 22 bin 547 olarak tespit edilmiş olup, Türkiye genelinde toplam çalışanların yüzde 27,4'ü kadınlardan oluşmaktadır. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetler isektöründe kadınların ağırlığı Türkiye geneline göre benzer seyretmekte olup 2,8 puan daha yüksektir. Sektörde çalışan her 3 kişiden yaklaşık olarak 1 tanesi kadındır.

Grafik 9: Sektörlere Göre Kadın Çalışanların Oranı

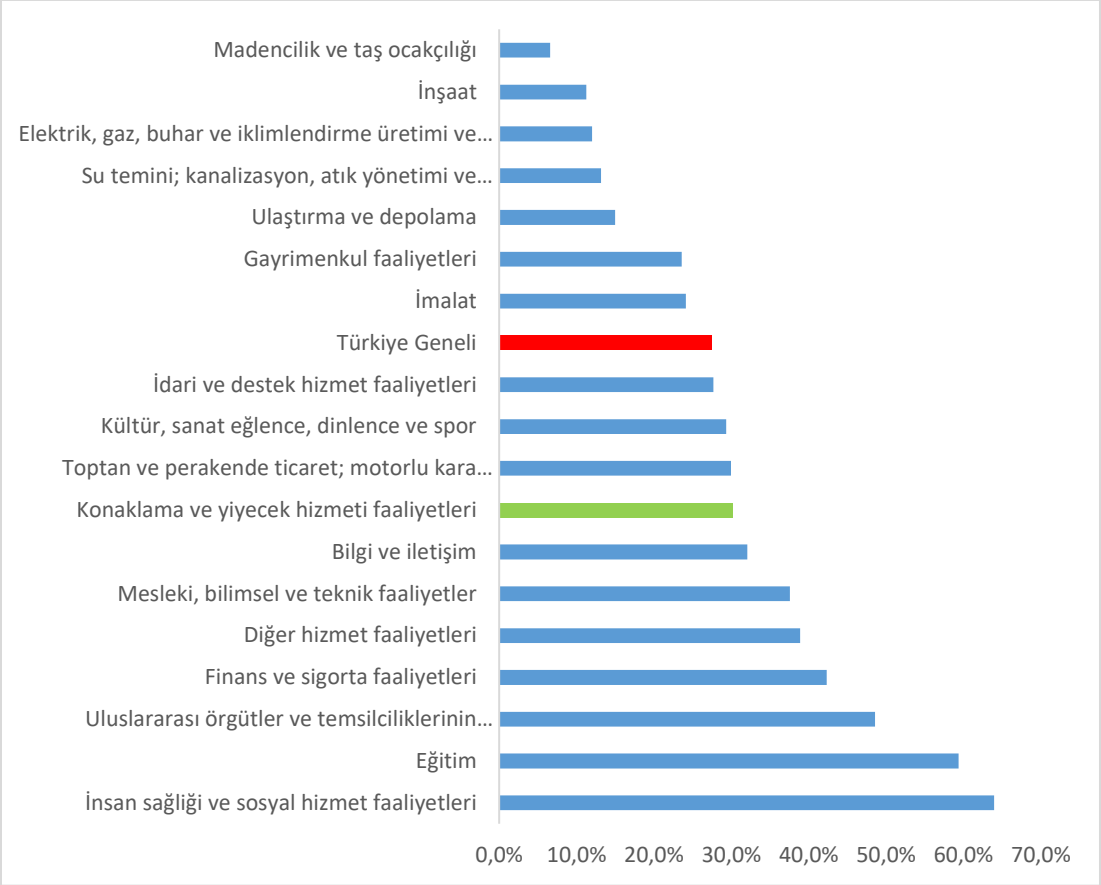

Kaynak: İPA 2019

Grafik 9'da sektörlere göre kadın çalışanların toplam çalışanlar içindeki oranları gösterilmiştir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe kadın çalışanların sayısı ülke geneli üstündedir.

Grafik 10: Çalışanların İşyeri Büyüklüklerine Göre Dağılımı

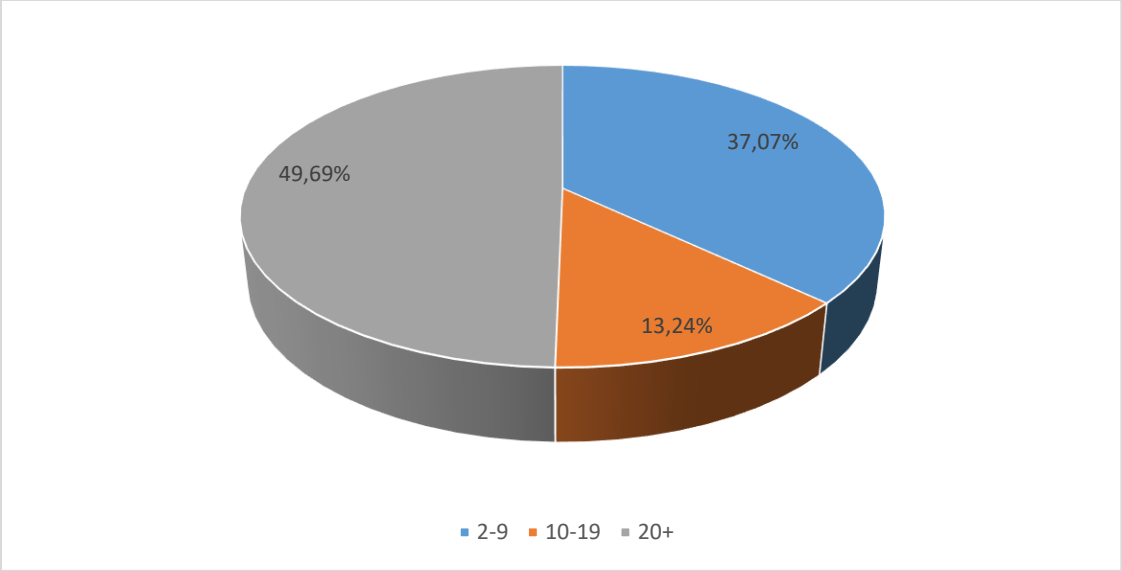

Kaynak: İPA 2019

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründeki çalışanların yüzde 49,69'u 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır. Çalışanların yüzde 37,07'si 2-9 arası istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır. 10-19 arası istihdamlı işyerlerinde çalışanlar ise sektörde toplam çalışanların yüzde 13,24'ünü oluşturmaktadır. Türkiye genelinde ise 20+ istihdamlı işyerlerindeki çalışanların toplam çalışanlar içindeki oranı yüzde 56,2; 2-9 istihdamlı işyerleri için yüzde 32,7 ve 10-19 istihdamlı işyerleri için ise yüzde 11,1'dir. Sektörde, Türkiye geneline göre sektörde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların oranı düşüktür.

İşyeri sayısı olarak ağırlık 2-9 arası istihdamlı işyerlerinde olmasına rağmen çalışan sayısında ağırlık 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindedir.

Tablo 1: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın	Erkek	Toplam
Hizmet Ve Satış Elemanları	136.120	361.314	497.434
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	107.107	132.706	239.813
Yöneticiler	17.530	46.369	63.899
Profesyonel Meslek Mensupları	16.279	34.582	50.862
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	4.141	44.214	48.355
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	5.317	42.759	48.076
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	15.954	29.865	45.819
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	6.377	19.622	25.998
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	262	3.761	4.023
Genel Toplam	**309.087**	**715.191**	**1.024.279**

Kaynak: İPA 2019

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe en fazla istihdam edilen meslek grubunun Hizmet ve Satış Elemanları olduğu görülmektedir. Bu meslek grubunda istihdam edilenler toplam sayının yüzde 58,56'sını oluşturmaktadır. Daha sonra ise yüzde 23,41 oranı ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 6,23 oranı ile Yöneticiler meslek grubu yer almaktadır.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe erkekler, yüzde 50,51 oranı ile en çok Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda, kadınlar ise yüzde 40,03 oranı ile en çok Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda çalışmaktadırlar. Ayrıca kadınlar, yüzde 34,65 oranı ile ikinci sırada Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda; erkekler ise aynı şekilde yüzde 18,55 oranı ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda çalışmaktadırlar. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe ülke genelinde olduğu gibi tüm meslek gruplarında erkek çalışan, kadın çalışandan daha fazla bulunmaktadır.

Tablo 2: Cinsiyete Göre En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Toplam
Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Bulaşıkçı (Stevard)	Aşçı	Aşçı
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	İşletmeci	Bulaşıkçı (Stevard)
Temizlik Görevlisi	Servis Komisi	Aşçı Yardımcısı
Aşçı	Bulaşıkçı (Stevard)	Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi
Aşçı Yardımcısı	Aşçı Yardımcısı	İşletmeci
Kasiyer	Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	Temizlik Görevlisi
Kantın Görevlisi	Pide Ustası	Servis Komisi
Mutfak Görevlisi	Motosikletli Kurye	Kasiyer
Satış Danışmanı / Uzmanı	Kasiyer	Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)
İşletmeci	Temizlik Görevlisi	Mutfak Görevlisi
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	Şoför-Yük Tasıma	Satış Danışmanı / Uzmanı
Servis Komisi	Mutfak Görevlisi	Pide Ustası
Yemek Dağıtım Elemanı (Kepçeci)	Döner Ustası	Motosikletli Kurye

Kahve Ve Kakao Hazırlayıcısı (Barısta)	Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	Şoför-Yük Tasıma
Muhasebeci	Çaycı	Kantın Görevlisi
Pastane Ürünleri Satış Elemanı	Satış Danışmanı / Uzmanı	Kahve Ve Kakao Hazırlayıcısı (Barısta)
Fast Food Hazırlayıcısı-Hamburger, Tost, Sandviç Vb.	Kebap Ustası	Çaycı
Çaycı	Teknik Servis Elemanı	Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller
Perakende Satış Elemanı (Gıda)	Kahve Ve Kakao Hazırlayıcısı (Barısta)	Döner Ustası

Kaynak: İPA 2019

Yukarıdaki tabloda ise konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründeki istihdamın mesleklere göre dağılımı incelenerek ilk 20 meslek verilmiştir.

Sektörde araştırma kapsamına giren işyerlerinde çalışanlar içinde ilk sırada Garson (Servis Elemanı) mesleği yer almaktadır. Daha sonra ise sırasıyla Aşçı, Bulaşıkçı (Stevard) ve Aşçı Yardımcısı meslekleri bulunmaktadır.

Erkeklerde ve kadınlarda en çok çalışılan meslek aynı olup bu meslek Garson (Servis Elemanı) mesleğidir.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe işyeri ve mevcut istihdam verilerinden hareketle Türkiye geneli içindeki durumu değerlendirildiğinde; sektör, ülkemiz istihdamının yüzde 12,7'sini barındırmasıyla işgücü piyasası açısından oldukça büyük öneme sahiptir. Ülkemizde istihdamda yer alan her 10 kişiden yaklaşık olarak 3'ü Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe yer almaktadır.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir. Bu bağlamda işgücü piyasasının talep tarafına ilişkin önemli bir gösterge olan açık işler, işgücü talebine yönelik olarak planlanan politikalar anlamında başvurulan önemli bir veri alanını teşkil etmektedir.

Araştırma kapsamındaki işyerlerine 2019 yılı 1 Nisan-3 Mayıs tarihleri arasında ziyaret gerçekleştirildiği zamanda açık işlerinin bulunup bulunmadığı sorulmuştur. İşyerlerine bu soru kapsamında açık iş bulunan mesleklerin yanında bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, açık işlerinde engelli işgücü tercih edip etmeyecekleri, aranılan beceriler ve açık işlerini hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur.

Araştırma kapsamında konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe 124 bin 123 işyerinden 16 bin 12'sinde çalışma döneminde açık iş olduğu tespit edilmiş olup, 16 bin 12 işyerinden toplam 41 bin 506 kişilik açık iş olduğu bilgisi alınmıştır.

Aşağıdaki grafikte de görüldüğü üzere sektörde açık işi olan işyerleri, sektördeki araştırma kapsamındaki tüm işyerlerinin yüzde 12,9'una tekabül etmektedir. Bu oran Türkiye genelinin 4,5 puan üzerindedir.

Grafik 11: İşyeri Büyüklüklerine Göre Açık İşi Olan İşyeri Oranları

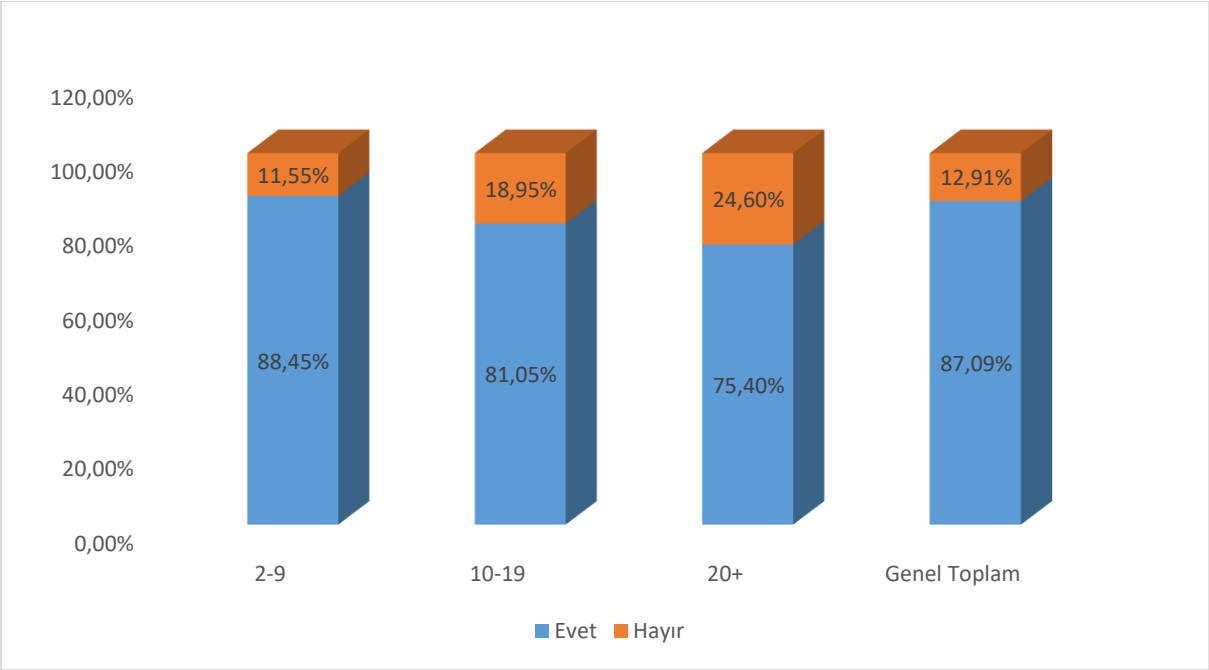

Kaynak: İPA 2019

İşyeri büyüklüklerine göre değerlendirildiğinde ise 2-9 arası istihdamlı işyerlerindeki tüm işyerlerinin yüzde 11,55'inde açık iş bulunmakta iken; 10-19 arası istihdamlı işyerlerinde bu oran yüzde 18,95'e yükselmektedir. 20+ istihdamlı işyerlerinin ise yüzde 24,60'ının açık işi bulunmaktadır. İşyeri büyüklüğü arttıkça açık işi olan işyeri oranı artmaktadır.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörünün açık iş oranı yüzde 4,1 olarak tespit edilmiştir. Açık iş oranı Türkiye genelinde yüzde 2,5 olarak tespit edilmiştir. Sektörün açık iş oranı Türkiye geneli açık iş oranından 1,6 puan üstünde gerçekleşmiştir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörünün eleman ihtiyacı Türkiye ortalamasının üzerindedir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörünün giderek gelişmesi bir yandan yeni iş alanları oluşturmakta öte yandan mevcut bulunan açık işlerle birlikte sektör, yeni işgücüne ihtiyaç duymaktadır.

Grafik 12: İşyeri Büyüklüklerine Göre Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

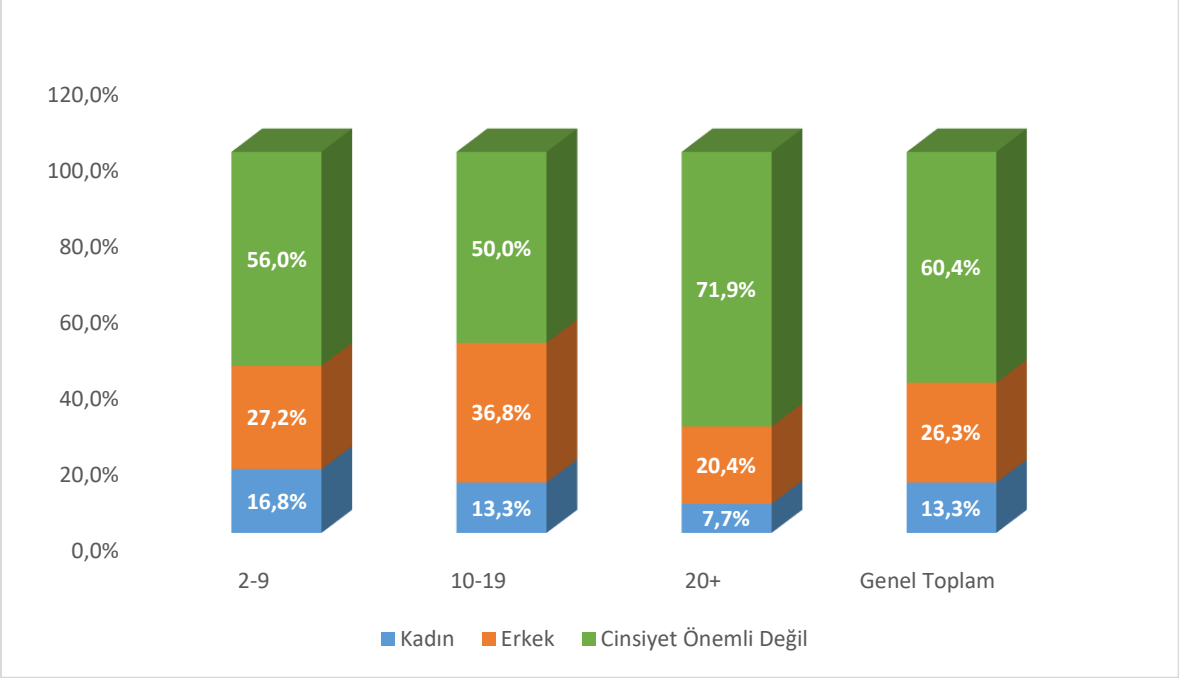

Kaynak: İPA 2019

Yukarıdaki grafikte ise işverenlerin açık işlerinde cinsiyet özelinde tercihleri yansıtılmıştır. Sektörde 2+ istihdamlı işyerlerinden alınan toplam 41 bin 506 kişilik açık işin yüzde 60,4'ünde cinsiyetin önemli olmadığı belirtilmiştir. İşverenler söz konusu açık işlerinde cinsiyetin önemli olmadığını ifade etmek istemişlerdir. Bunun yanında bu işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 13,3'ünde sadece "kadın" işgücü tercihinde bulunulmuştur.

Sadece "kadın" işgücü istihdam edilmesi yönünde tercihte bulunulması, işyeri büyüklüğüne göre değişmektedir. En çok "kadın" işgücü isteminin 2-9 istihdamlı işyerlerinde olduğu görülmektedir. 2-9 arası istihdamlı işyerlerinde açık işlerin yüzde 16,8'inde kadın işgücü tercihinde bulunulmuşken bu oran 10-19 arası istihdamlı işyerlerinde yüzde 13,3'e düşmektedir. 20+ istihdamlı işyerlerinde yüzde 7,7 olarak tespit edilmiştir.

Grafik 13: Açık İşlerde Cinsiyetin Önemli Olmama Oranı

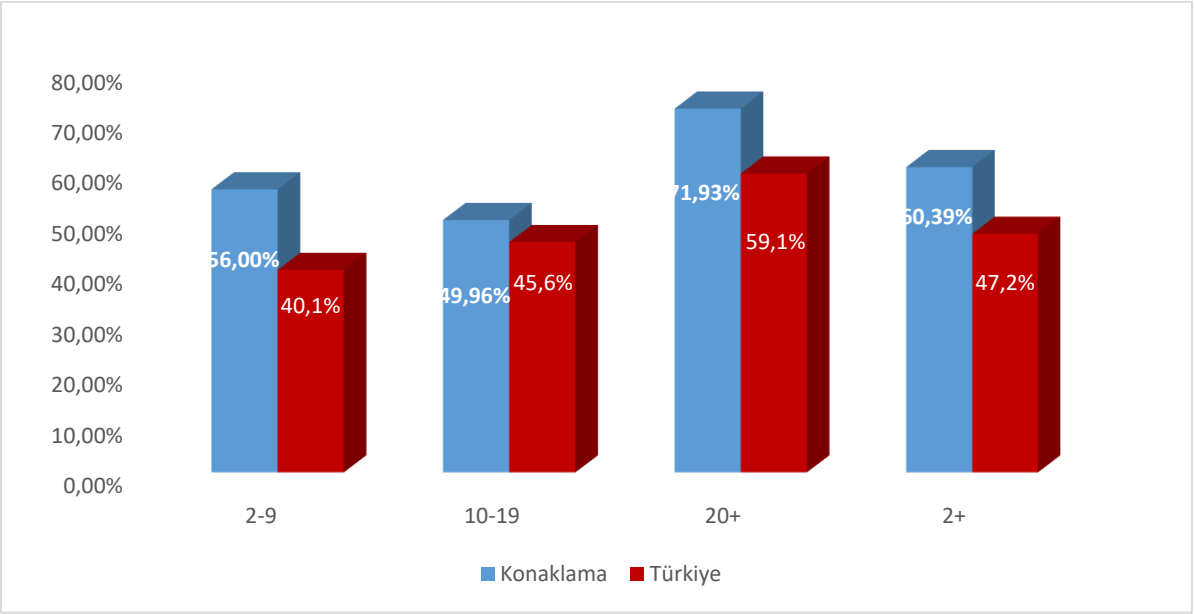

Kaynak: İPA 2019

Araştırma kapsamında dikkat çeken sonuçlardan biri işyerleri büyüdükçe cinsiyetin önemli olmadığı açık iş tercihlerinin sürekli olarak değişmesidir. 2-9 arası istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 56'sında cinsiyetin önemli olmadığı hususu vurgulanmışken bu oran 10-19 arası istihdamlı işyerlerinde yüzde 49,66'y düşerken, 20+ istihdamlı işyerlerinde ise yüzde 71,93'e yükselmiştir. Bu durum Türkiye genelinde işyeri büyüklüğüne göre artan bir seyirde gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde 2-9 istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 40,1'inde cinsiyetin önemli olmadığı belirtilmişken, 10-19 istihdamlı işyerleri için bu oran yüzde 45,6; 20+ istihdamlı işyerleri için ise yüzde 59,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu artış eğiliminin nedeni olarak; özellikle kurumsal firmalarda daha çok eğitim ve beceri düzeyine önem gösterilmesi, işi yapabilecek yetkinliğin ön plana çıkarak cinsiyetin tercih kriteri olarak ortaya çıkmaması gösterilebilir. Ayrıca yüksek eğitim istenen mesleklerde de cinsiyet farklılaşması ortadan kalkmaktadır.

Tablo 3: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Eğitim Seviyesi	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Her hangi bir eğitim düzeyi aramıyorum	52,39%	49,97%	34,02%	40,66%
Genel Lise	7,37%	25,70%	38,28%	30,86%
Lise Altı	29,50%	15,17%	20,13%	20,07%
Meslek Lisesi	5,43%	1,90%	4,53%	3,96%
Lisans	3,74%	6,29%	0,73%	2,59%
Meslek Yüksekokulu	1,54%	0,53%	2,11%	1,62%
Çıraklık	0,04%	0,42%	0,18%	0,23%
Lisansüstü	0,00%	0,02%	0,02%	0,02%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2019

Yukarıdaki tabloda ise işverenlerin cinsiyet kırılımına göre açık işlerinde hangi eğitim düzeyini talep ettikleri gösterilmiştir. Genel anlamda konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe 2+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 40,66 gibi yüksek bir oranında herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemektedir. Bu eğitim düzeyinden sonra en çok talep edilen eğitim düzeyi ise yüzde 30,86 ile genel lise eğitimi düzeyidir. Meslek yüksekokulu, lisans ve lisansüstü eğitim seviyelerinin toplamından oluşan yükseköğretim seviyesindeki açık işler ise sektördeki tüm açık işlerin sadece yüzde 4,2'sini oluşturmaktadır. Bu oranlar, sektörün mevcut istihdamından sonra ihtiyaç duyulan işgücü eğitim seviyesinin durumunu göstermektedir.

Bu oranları Türkiye geneli ile mukayese edersek; Türkiye genelinde en fazla oranda işverenler herhangi bir eğitim düzeyi aramamakta ve bunun oranı yüzde 37,5'tir. İkinci sırada en çok talep edilen eğitim düzeyi ise yüzde 20,6 oranı ile genel lise eğitimi iken, bunu üçüncü sırada yüzde 18,2 ile lise altı eğitim takip etmektedir. İşverenlerin açık işlerinde talep ettikleri eğitim düzeyi kapsamında konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründeki eğilim meslek lisesi yerine genel lise yönünde sergilenmektedir.

Sektörde, açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri cinsiyet özelinde değerlendirildiğinde; kadın işgücü tercihlerinde yüzde 52,39 oranı ile herhangi bir eğitim düzeyi aranmamaktadır. Bu durum kadınlar için ilk sırada yer aldığı gibi erkekler için de ilk sırada yer almaktadır. Erkeklerde bu oran yüzde 49,97 olarak gerçekleşmiştir. Buna göre konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe cinsiyete göre eğitim durumunun farklılaşmadığı görülmektedir.

Sektörde cinsiyet bazında ayrım yapılmayarak kadın ya da erkek işgücünün önemli olmadığı açık işler için ise yüzde 34,2 oranında yine herhangi bir eğitim düzeyi aranmamaktadır. Söz konusu oran cinsiyetlere göre daha düşük bir oranda gerçekleşmiştir. Tabloda dikkat çeken bir diğer veri ise, sektördeki açık işlerde lisans ve lisansüstü eğitim düzeyi arayanların oranı, cinsiyet önemli değil diyenlerde, cinsiyet tercihi yapanlara göre daha düşük oranda olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle sadece kadın işgücü ya da sadece erkek işgücü talep edilmeyen açık işler için talep edilen eğitim seviyesi daha düşüktür.

Grafik 14: Açık İşlerde Engelli Tercihi

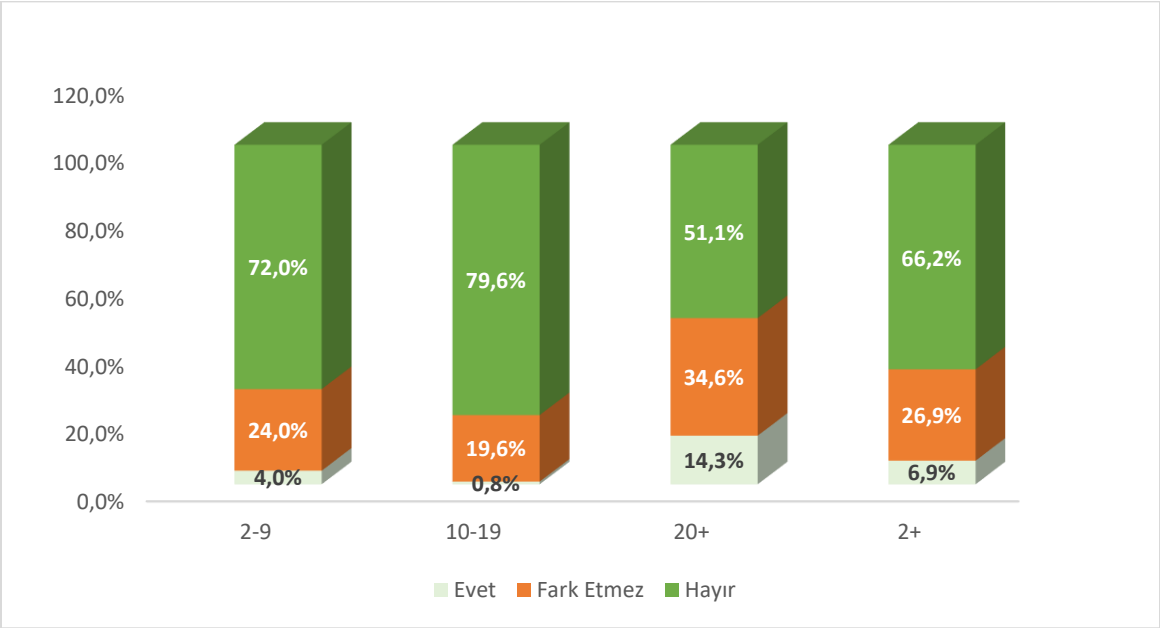

Kaynak: İPA 2019

Sektörde işverenlerin açık işlerinde engelli istihdam etme yönündeki görüşleri incelenmiştir. Sektörde araştırma kapsamında olan işyerlerindeki açık işlerin yüzde 6,9'unda engelli istihdam etme yönünde işverenlerin olumlu görüşü bulunmaktadır. Açık işlerin yüzde 26,9'unda ise işverenler, engellilik durumunun önemli olmadığını ifade etmişlerdir. Bir diğer ifadeyle sektördeki açık işlerin yüzde 33,8'inde işverenlerin engelli çalıştırmaya yönelik tutumları olumludur. Türkiye genelinde bu oran yüzde 32,9'dur. Dolayısıyla konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründeki açık işlerde engelli istihdam etme potansiyeli Türkiye geneline göre daha yüksektir.

Bu husus işyeri büyüklüklerine göre değişebilmektedir. İşverenlerin açık işleri için engelli çalıştırma yönündeki eğilimi 20+ istihdamlı işyerleri için daha yüksektir, 10-19 istihdamlı işyerleri için daha düşüktür.

Türkiye genelinde ise konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörüne benzer bir eğilim görülmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerinin yüzde 72,3'ü ve 10-19 istihdamlı işyerlerindeki açık işlerin yüzde 73,8'i için engelli çalıştırma yönünde "hayır"cevabı alınmışken, 20+ istihdamlı işyerleri için bu oran yüzde 56,6'ya düşmektedir.

Tablo 4: Açık İşlerde Talep Edilen Beceriler

Beceriler	2-9	10-19	20+	2+
Bilgisayar Kullanımı	9	9	9	10
Yabancı Dil	9	10	8	9
Yenilikçi Düşünce Yeteneği	8	8	10	8
Analitik Düşünebilme	7	7	7	7
İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	6	6	6	6
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	5	5	5	5
Takım Çalışması	3	2	4	4
İletişim ve İfade Yeteneği	4	1	3	3
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	2	3	2	2
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	4	1	1

Kaynak: İPA 2019

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe tespit edilen tüm açık işler için talep edilen beceriler sıralandığında ilk sırada Bilgisayar Kullanımı, ikinci sırada Yabancı Dil, üçüncü sırada ise Yenilikçi Düşünce Yeteneği bulunmaktadır.

İşyeri büyüklüklerine göre becerilerin sıralamasına bakıldığında ise yerleri değişse de aynı becerilerin ilk üç sırada yerlerini aldığı görülmektedir.

Sektörün, açık işler için talep edilen beceriler incelendiğinde özellikle Türkiye geneli ile farklı eğilime sahip olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörüden farklı olarak ilk sırada yer almaktadır.

Grafik 15: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

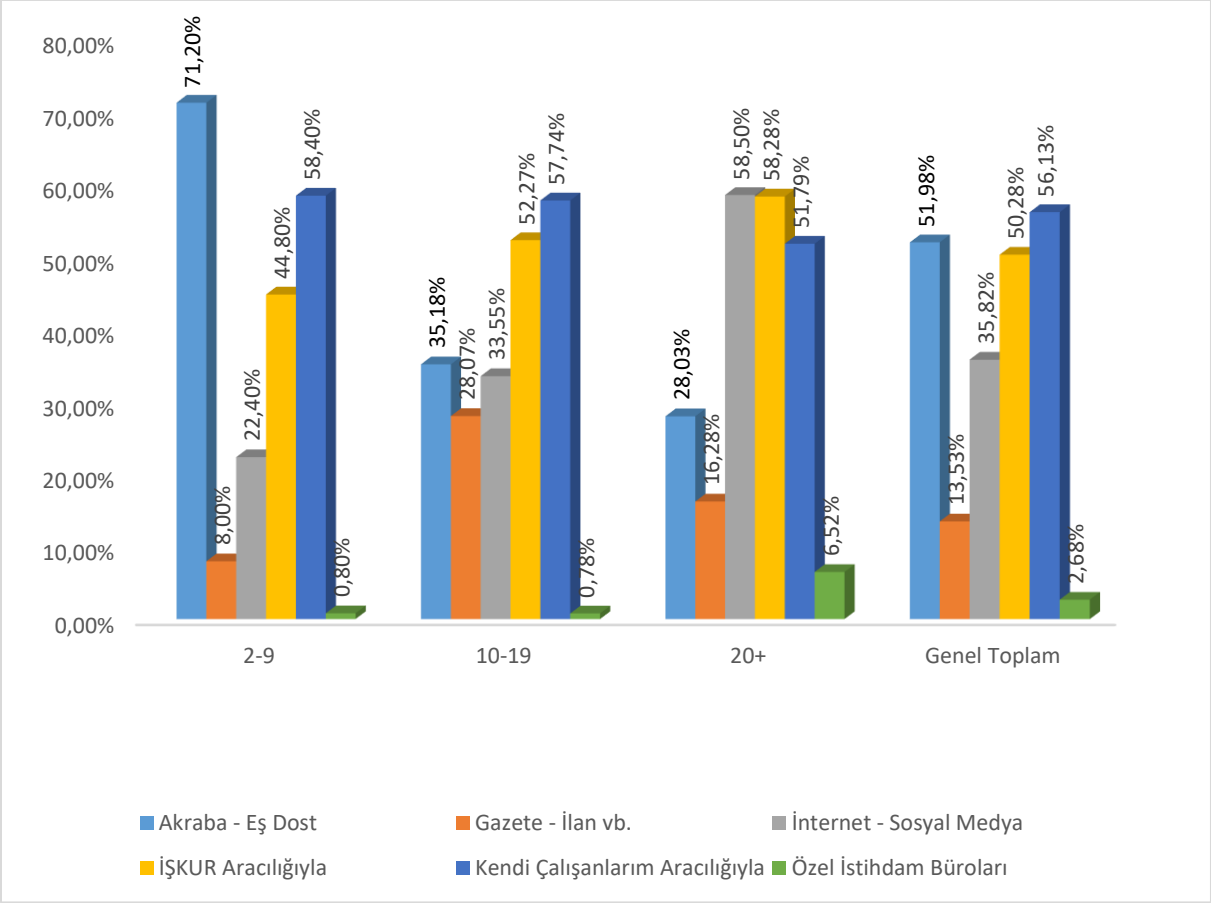

Kaynak: İPA 2019

İşverenlerin açık işleri için kullandıkları arama kanalları, işyeri büyüklüklerine göre önemli ölçüde farklılaşmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla arama kanalı en fazla tercih edilen arama kanalı olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde, yüzde 51,79 ile Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla arama kanalı tercih edilmektedir. Türkiye geneli açık işi olan işyerlerinin arama kanalı tercihlerine balkıldığında konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü ile farklı bir eğilim sergilendiği görülmektedir.

Özel istihdam bürolarının etkinliği ise konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü nezdinde çok yüksek olmadığı anlaşılmaktadır. Söz konusu arama kanalı yüzde 2,68 ile son sırada yer almaktadır.

Tablo 5: En Fazla Açık İş Olan Meslekler

Meslekler	Açık İş Sayısı
Garson (Servis Elemanı)	15.839

Aşçı	2.998
Bulaşıkçı (Stevard)	2.598
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	1.800
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	1.585
Servis Komisi	1.468
Motosikletli Kurye	1.293
Kasiyer	1.232
Mutfak Görevlisi	902
Temizlik Görevlisi	849
Kahve ve Kakao Hazırlayıcısı (Barısta)	769
Aşçı Yardımcısı	738
Kurye	733
Pide Ustası	723
Kantın Görevlisi	708
Büfeci	649
Kebap Ustası	547
Satış Danışmanı / Uzmanı	541
Beden İşçisi (Genel)	277
Fast Food Hazırlayıcısı-Hamburger, Tost, Sandviç Vb.	252

Kaynak: İPA 2019

Yukarıdaki tabloda ise konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründen alınan açık işler içinde ilk 20'de bulunan meslekler belirtilmiştir. Sektörde 41 bin 506 kişilik açık iş tespit edilmiş olup bu açık işler 214 farklı meslekte bulunmaktadır. 15 bin 839 kişilik açık işle ilk sırada Garson (Servis Elemanı), 2 bin 998 kişilik açık işle ikinci sırada Aşçı, iki bin 598 kişilik açık işle üçüncü sırada Bulaşıkçı (Stevard) meslekleri yer almıştır.

Tablo 6: Yükseköğretim Mezunu Talep Edilen Açık İşlerde İlk 20 Meslek

Meslekler	Açık İş Sayısı
Büfeci	649
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	203
Satış Danışmanı / Uzmanı	178
Garson (Servis Elemanı)	116
Restoran Oynatıcısı	97
Mağaza Müdürü	90
Kahve Ve Kakao Hazırlayıcısı (Barısta)	53
Aşçı	43
Turizm Ve Otel İşletmeciliği Meslek Elemanı	32
Bar Servis Elemanı	31
Gıda Mühendisi	27
Muhasebeci	19
Muhasebe Yardımcı Elemanı	13
Aşçı Yardımcısı	13
Misafir İlişkileri Görevlisi (Guest Relatıons Offıcer)	12
Kasiyer	12

Cankurtaran	11
Barmen-Barmaid	10
Sosyal Medya Uzmanı	9
Endüstri Mühendisi	8

Kaynak: İPA 2019

Yukarıdaki tabloda konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe tespit edilen açık işlerin eğitim düzeylerine göre incelenmesi sonucu işverenler tarafından yükseköğretim mezunu talep edilen açık işler görülmektedir. Sektörde yükseköğretim mezunu için verilen bin 753 kişilik açık iş tespit edilmiştir. İşverenlerin meslek yüksekokulu, lisans ve lisans üstü seviyesinde işgücünü tercih ettikleri açık iş pozisyonları için ilk sırada aradıkları meslek ise 649 kişilik açık işle Büfeci olmuştur. İkinci sırada 203 kişilik açık iş ile Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı), üçüncü sırada 178 kişilik açık iş ile Satış Danışmanı / Uzmanı yer almaktadır.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe araştırma kapsamına giren 2+ istihdamlı işyerlerinde işverenlere son 1 yıl içinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri ve bunun nedenleri sorulmuştur. Bu araştırma ile ulaştığımız mevcut istihdam sayısı ve işyerlerindeki açık iş pozisyonları kadar istihdam etmek isteyip de çeşitli sebeplerle aradığı işgücünü bulamaması veya bulmasına rağmen zorlanması hususu da işgücü piyasası için oldukça önemli bir bilgidir. Bu bölümde Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe işverenlerin eleman temininde güçlük çekilen kişi sayıları meslek ayrıntısında incelenecektir.

Grafik 16: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

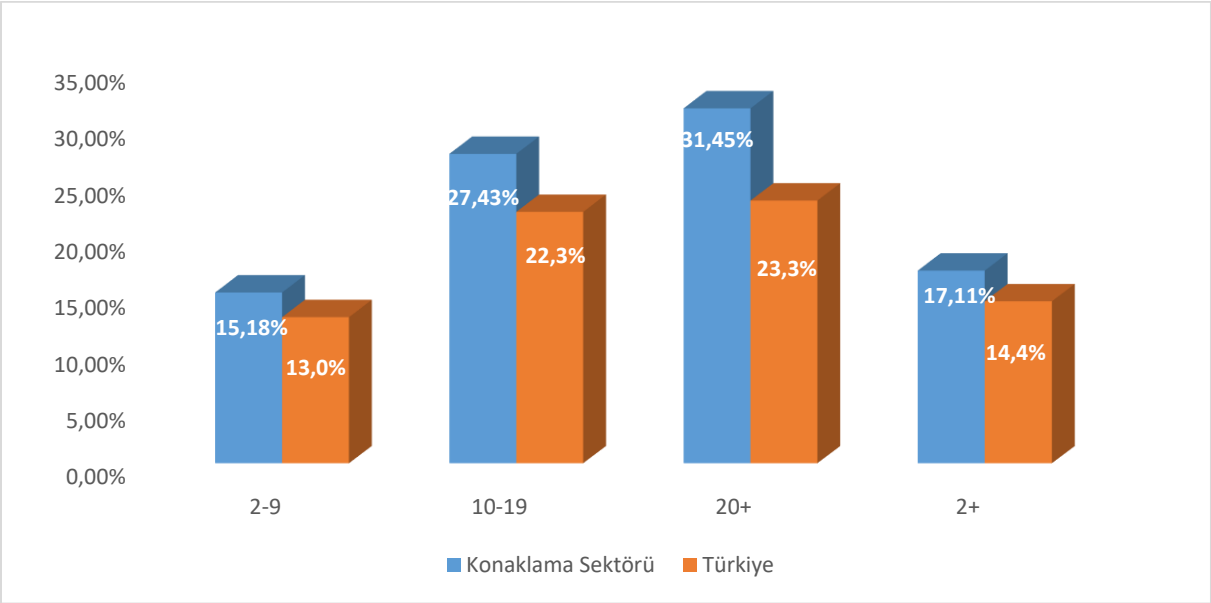

Kaynak: İPA 2019

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe araştırma kapsamına giren toplam 124 bin 123 işyerinden 21 bin 237'sinde son 1 yılda eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Geçtiğimiz yıl yüzde 24,4 olan temininde güçlük çekme oranı, bu yıl yüzde 17,11 olarak gerçekleşmiştir. 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 15,8'i, 10-19 istihdam1lı işyerlerinin yüzde 27,43'ü, 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 31,45'i ve toplamda ise yüzde 17,11'inin eleman temininde güçlük çektikleri tespit edilmiştir. Sektörde eleman temininde güçlük çeken toplam işyeri oranı, yüzde 14,4 olan Türkiye geneli oranına göre nispeten daha fazla oranda gerçekleşmiştir.

Tablo 7: Meslek Grubuna Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

MESLEK GRUPLARI	2-9	10-19	20+	Genel Toplam
Hizmet Ve Satış Elemanları	51,54%	57,89%	52,61%	52,67%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	32,31%	17,86%	31,70%	30,25%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	3,85%	6,27%	6,23%	4,84%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	5,38%	3,61%	3,99%	4,76%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	4,62%	6,23%	3,10%	4,39%
Profesyonel Meslek Mensupları	2,31%	6,33%	0,96%	2,45%
Yöneticiler	0,00%	1,76%	0,32%	0,32%

Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	0,00%	0,04%	0,91%	0,27%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0,00%	0,00%	0,17%	0,05%
Genel Toplam	89.657	18.582	47.714	155.954

Kaynak: İPA 2019

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe 39 bin 267 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Toplam temininde güçlük çekilen kişilerin 22 bin 947'si 2-9 istihdamlı işyerlerinde bulunmaktadır. Bu anlamda eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin daha küçük işyerleri olduğu görülmektedir. 10-19 istihdamlı işyerlerinde 5 bin 119 kişinin ve 20+ istihdamlı işyerlerinde 11 bin 201 kişinin temininde güçlük çekilmiştir.

Sektörde tespit edilen temininde güçlük çekilenlerin yüzde 52,67'si Hizmet Ve Satış Elemanları meslek grubunda olduğu görülmektedir. İkinci sırada ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grubunun olduğu tespit edilmiştir. Ülke geneli eleman temininde güçlük çekilen meslek gruplarına baktığımızda ise ilk iki sırada olan meslek gruplarından Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar grubunun yüzde 31,3, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunun ise yüzde 21,1 oranı ile ilk iki sırada olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

2-9	10-19	20+	2+
Garson (Servis Elemanı)	6.001	1.632	2.990
Aşçı	4.060	422	1.202
Bulaşıkçı (Stevard)	1.589	317	897
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	706	229	1.351
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	883	321	588
Pide Ustası	1.589	47	57
Temizlik Görevlisi	883	45	200
Motosikletli Kurye	883	46	191
Servis Komisi		316	622
Kurye	706	48	80
Satış Danışmanı / Uzmanı	530	90	44
Kahve Ve Kakao Hazırlayıcısı (Barısta)	353	90	123
Kasiyer	177	316	67
Aşçı Yardımcısı	177	6	251
Börek Ustası	353	1	5
Çaycı	353		4
Pide Ustası Yardımcısı	353		3
Döner Ustası	177	92	58
Mutfak Görevlisi	177		148
Pasta Ustası	177	90	26

Kaynak: İPA 2019

Yukarıdaki tabloda sektördeki temininde güçlük çekilen ilk 20 mesleğe yer verilmiştir. İlk sırada Garson (Servis Elemanı) mesleğinin temininde güçlük çekildiği daha sonra Aşçı, Bulaşıkçı (Stevard), Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi, Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı) meslekleri olduğu görülmektedir. Garson (Servis Elemanı) mesleğinin, işyeri büyüklüğü değiştikçe aynı kalması, bu mesleğin sektörde yer alan tüm işyeri türleri için temininde güçlük çekilen meslek olduğu anlaşılmaktadır.

Grafik 17: Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

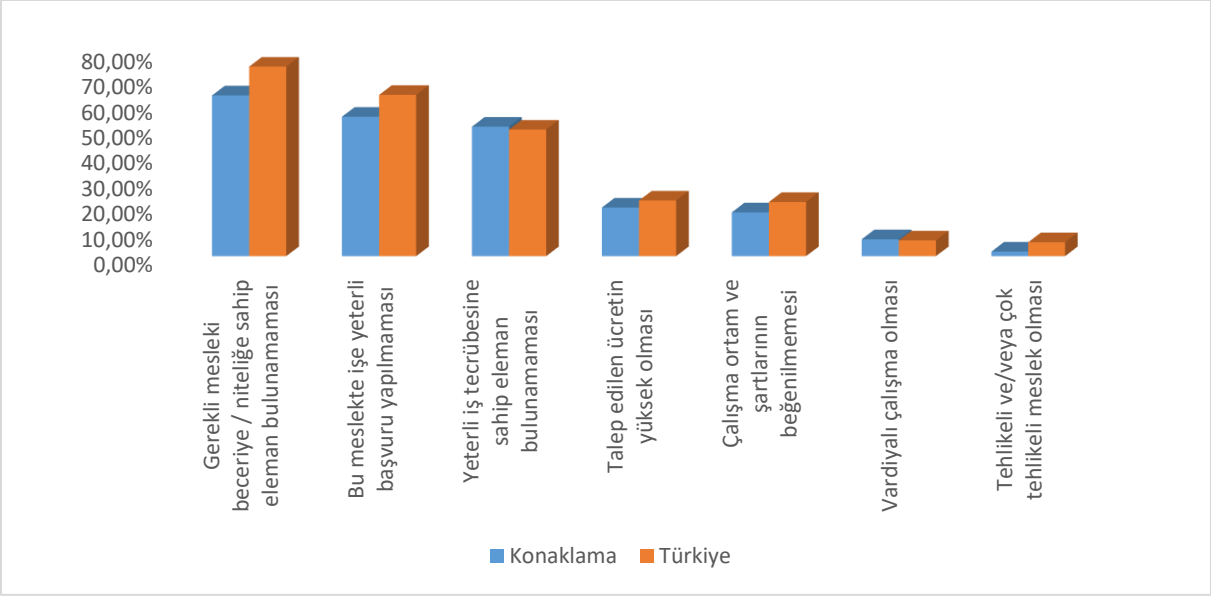

Kaynak: İPA 2019

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 63,2'sinin gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması nedeni ile temininde güçlük çektikleri tespit edilmiştir. Bu oran Türkiye genelinin altında bir oranda gerçekleşmiştir. Daha sonra yüzde 54,89 oranında bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması nedeni, yüzde 50,99 ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması nedenleri ön plana çıkmıştır. Sektörde, eleman temininde güçlük çekilme nedenlerinden ilk üç sıra, kendi içinde sıralaması değişmekle birlikte, Türkiye geneli ile aynı gerçekleşmiştir.

Tablo 9: 20+ İşyerlerinde İllere Göre Açık İş ve TGÇM Sayıları

İller	Açık İş	TGÇM
İSTANBUL	5.111	2.136
ANTALYA	3.724	4.115

İller	Açık İş	TGÇM
AMASYA	14	25
GAZİANTEP	13	14

MUĞLA	1.317	896
İZMİR	720	667
ANKARA	338	507
AYDIN	306	195
BURSA	192	229
MERSİN	151	108
BALIKESİR	129	85
TRABZON	128	156
KOCAELİ	124	109
TEKİRDAĞ	106	90
SAKARYA	84	80
ESKİŞEHİR	76	79
SAMSUN	75	73
ADANA	73	39
YALOVA	66	97
BOLU	65	72
DENİZLİ	54	47
ÇANAKKALE	52	86
HATAY	48	73
RİZE	44	46
EDİRNE	40	44
MANİSA	38	67
ORDU	37	60
SİVAS	37	48
AFYONKARAHİSAR	30	34
NEVŞEHİR	27	71
GİRESUN	24	23
AKSARAY	23	26
ERZİNCAN	23	38
ŞANLIURFA	22	6
GÜMÜŞHANE	20	11
MALATYA	19	59
MARDİN	18	16
KÜTAHYA	18	23
KAYSERİ	18	27
BARTIN	17	7
KONYA	15	51
KARABÜK	14	32
KASTAMONU	14	51

BURDUR	13	16
KARS	12	39
SİİRT	12	9
DİYARBAKIR	11	22
ŞIRNAK	11	16
KIRKLARELİ	11	34
ÇORUM	11	27
OSMANİYE	10	4
DÜZCE	9	27
ISPARTA	8	18
ARTVİN	7	13
UŞAK	6	11
KAHRAMANMARAŞ	6	35
ERZURUM	5	13
ELAZIĞ	5	9
KIRŞEHİR	5	14
YOZGAT	5	16
ZONGULDAK	5	17
TOKAT	5	34
HAKKÂRİ	4	3
KİLİS	3	9
BİLECİK	3	6
KIRIKKALE	3	4
ÇANKIRI	2	12
BİTLİS	1	9
SİNOP	1	2
BAYBURT		3
IĞDIR		1
BİNGÖL		7
MUŞ		1
VAN		12
ADIYAMAN		10
BATMAN		14
KARAMAN		1
NİĞDE		13
Genel Toplam	13.643	11.201

*Türkiye geneli sayısı, 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık iş ve TGÇM sayısıdır.

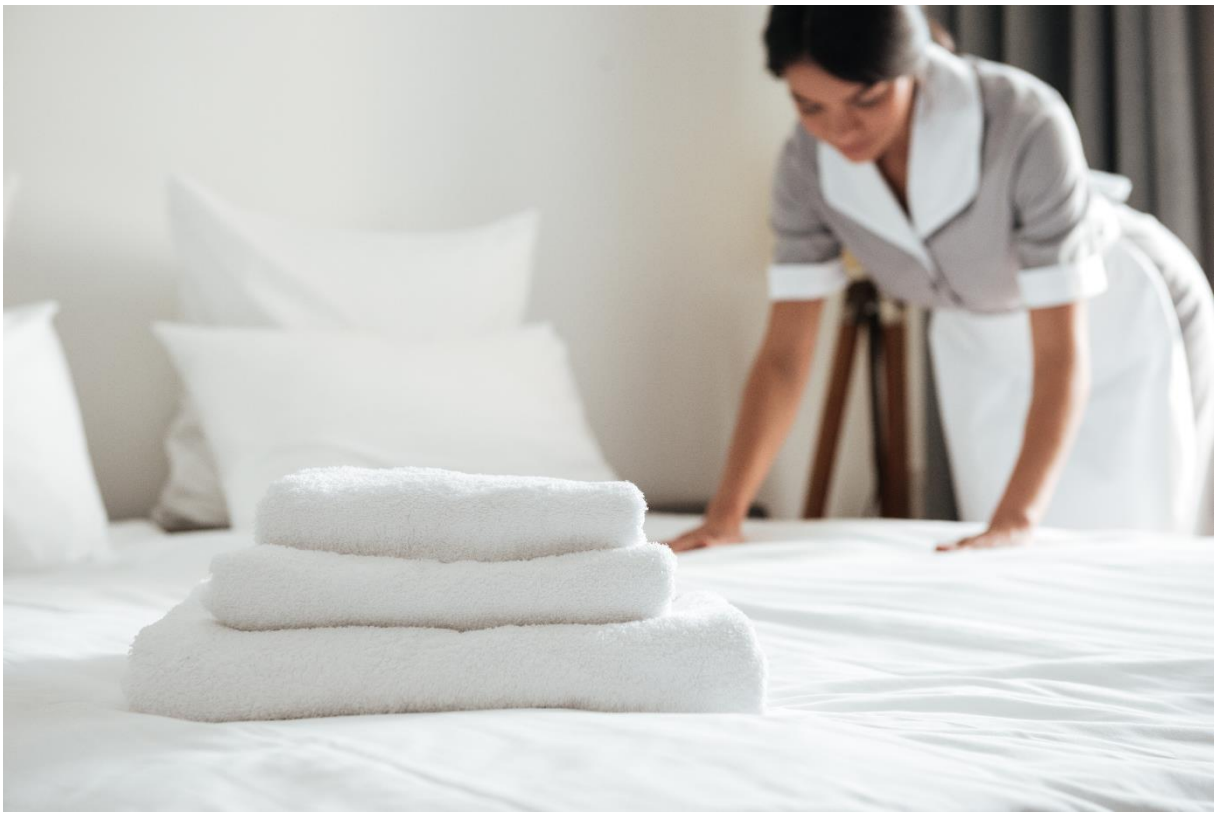

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe işverenlerin 2020 yılı Nisan sonu itibariyle istihdamlarının ne yönde değişim gösterecekleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda işverenlerden bir yıl sonraki istihdam değişimlerini meslek düzeyinde tahmin etmeleri istenmiştir.

Tablo 10: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	2-9		10-19		20+		2+	
	Net İstihdam Değişimi	NIDO (%)	Net İstihdam Değişimi	NIDO (%)	Net İstihdam Değişimi	NIDO (%)	Net İstihdam Değişimi	NIDO (%)
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0	0,0%	47	0,8%	653	2,3%	700	1,5%
Hizmet ve Satış Elemanları	30.360	16,6%	5.053	6,7%	9.740	4,1%	45.152	9,1%

Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	6.884	8,4%	1.544	5,5%	3.142	2,4%	11.570	4,8%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	177	100,0%			15	0,4%	191	4,8%
Profesyonel Meslek Mensupları	-177	-0,6%	2	0,0%	96	0,6%	-78	-0,2%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	706	3,3%	410	5,7%	420	2,2%	1.537	3,2%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	353	6,5%			79	0,4%	432	1,7%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	3.177	15,7%	97	1,4%	786	3,8%	4.061	8,4%
Yöneticiler	177	0,7%	90	1,7%	67	0,2%	334	0,5%
Genel Toplam	41.657	11,0%	7.245	5,3%	14.998	2,9%	63.899	6,2%

Kaynak: İPA 2019

Sektörde 1 yıl sonra işverenlerin 63 bin 899 kişilik istihdam artışı bekledikleri tespit edilmiştir. Net istihdam değişim oranı ise yüzde 6,2 olup sektörde istihdamın, 2020 yılı Nisan sonunda 2019 yılı Nisan ayına göre yüzde 6,2 oranında artış göstereceği tahmin edilmektedir. Bu oran Türkiye genelinde yüzde 7,4 olarak tespit edilmiştir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde net istihdam değişim oranı yüzde 2,9, 10-19 istihdamlı işyerlerine ait net istihdam değişim oranı yüzde 5,3 ve 2-9 istihdamlı işyerlerine ait net istihdam değişim oranı yüzde 11'dir.

Sektörde araştırma kapsamına giren 2+ istihdamlı işyerleri için net istihdam değişim oranının en yüksek olduğu meslek grubu yüzde 9,1 ile Hizmet ve Satış Elemanları olmuştur. En düşük oran ise Yöneticiler meslek grubudur. İkinci en yüksek oran ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubundadır. Bu meslek grubunda istihdamın bir sonraki yıl yüzde 8,4 oranında artacağı öngörülmektedir. Bu artışın büyük bir kısmının 2-9 arası işyerlerinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Tablo 11: Net İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Garson (Servis Elemanı)	Otopark Görevlisi/Vale
Aşçı	Bavul Taşıyıcısı
Motosikletli Kurye	Gıda Mühendisi
Bulaşıkçı (Stevard)	Animatör-Eğlence Hizmetleri
Servis Komisi	Muhasebeci

Satış Danışmanı / Uzmanı	Pasta Ustası
İnşaat İşçisi	Restoran Oynatıcısı
Mutfak Görevlisi	Büro İşçisi
Aşçı Yardımcısı	İnşaat Mühendisi
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	Satın Alma Görevlisi

Kaynak: İPA 2019

Yukarıdaki tabloda ise net istihdam artışının ve azalışının beklendiği meslekler verilmiştir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe araştırma kapsamına giren 2+ istihdamlı işyerlerinden 2020 yılı Nisan sonunda istihdam artışının beklendiği ilk beş sırada yer alan meslekler; Garson (Servis Elemanı), Aşçı, Motosikletli Kurye, Bulaşıkçı (Stevard), Servis Komisi, Satış Danişmanı / Uzmanı, İnsaat İşçisi, Mutfak Görevlisi, Aşçı Yardımcısı ve Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi meslekleri olarak tahmin edilmiştir. İstihdam azalışının beklendiği meslekler ise Otopark Görevlisi/Vale, Bavul Taşıyıcısı, Gıda Mühendisi, Animatör-Eglence Hizmetleri, Muhasebeci, Pasta Ustası, Restoran Yönetıcisi, Büro İşçisi, İnşaat Mühendisi ve Satın Alma Görevlisi olarak beklenmektedir.

Grafik 18: İşverenlerin İŞKUR'dan Beklentileri

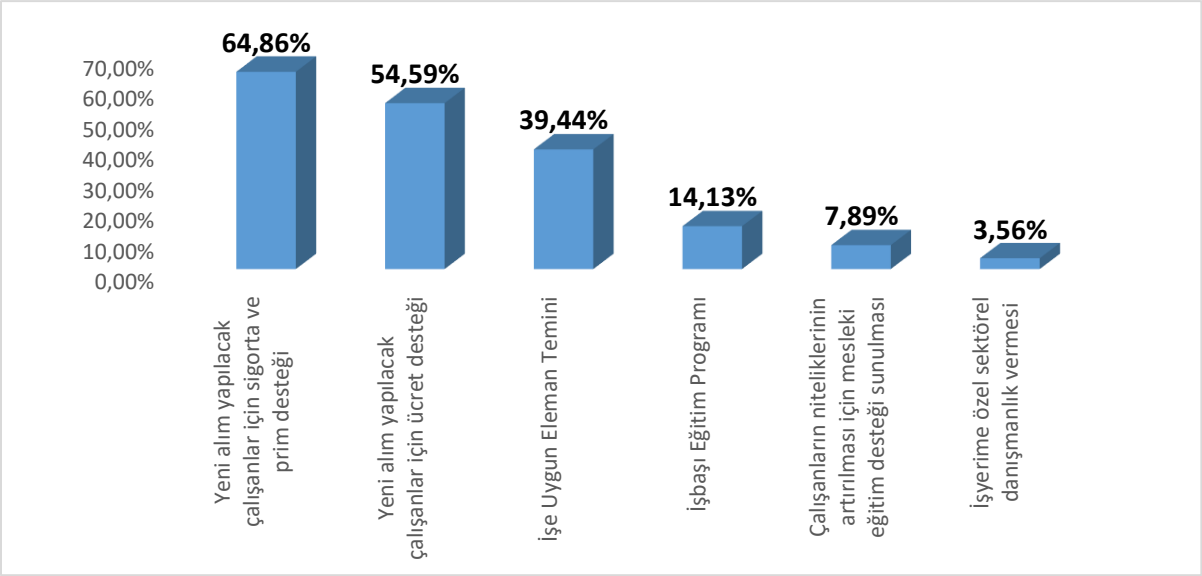

Kaynak: İPA 2019

Sektörde İŞKUR'un en çok hangi alanlarda işyerlerini desteklemeli sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde, yüzde 64,86 ile yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği, yüzde 54,59 ile Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği ve yüzde 39,44 ile işe uygun eleman temini ön plana çıkmaktadır.

Grafik 19: Teşviklerin İstihdama Katkısı

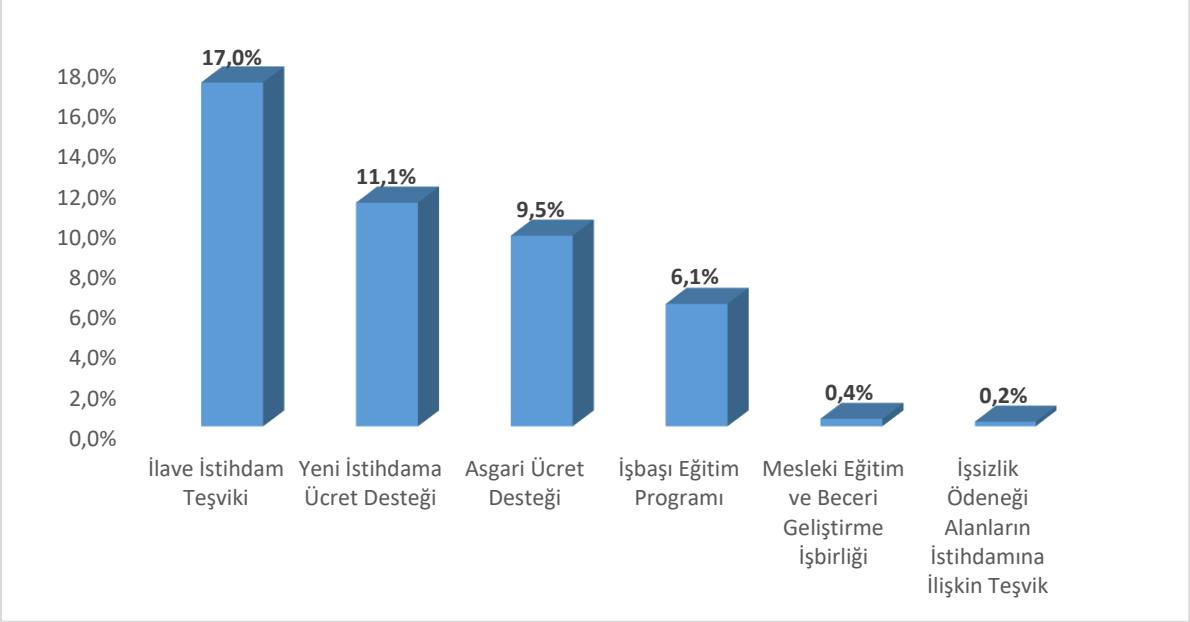

Kaynak: İPA 2019

Sektörde, işverenler en fazla yüzde 17.0 ile İlave İstihdam Teşviğini, yüzde 11,1 ile Yeni İstihdama Ücret Desteğini ve yüzde 9,5 ile Asgari Ücret Desteğini ve yüzde 6,1 ile İşbaşı Eğitim Programını istihdama en fazla katkı yapacak destek olarak görmektedir.

Grafik 20: Son 3 yılda İstihdam Seferberlikleri Kapsamında Sunulan Hizmetlerden Haberdar İşyeri Oranı

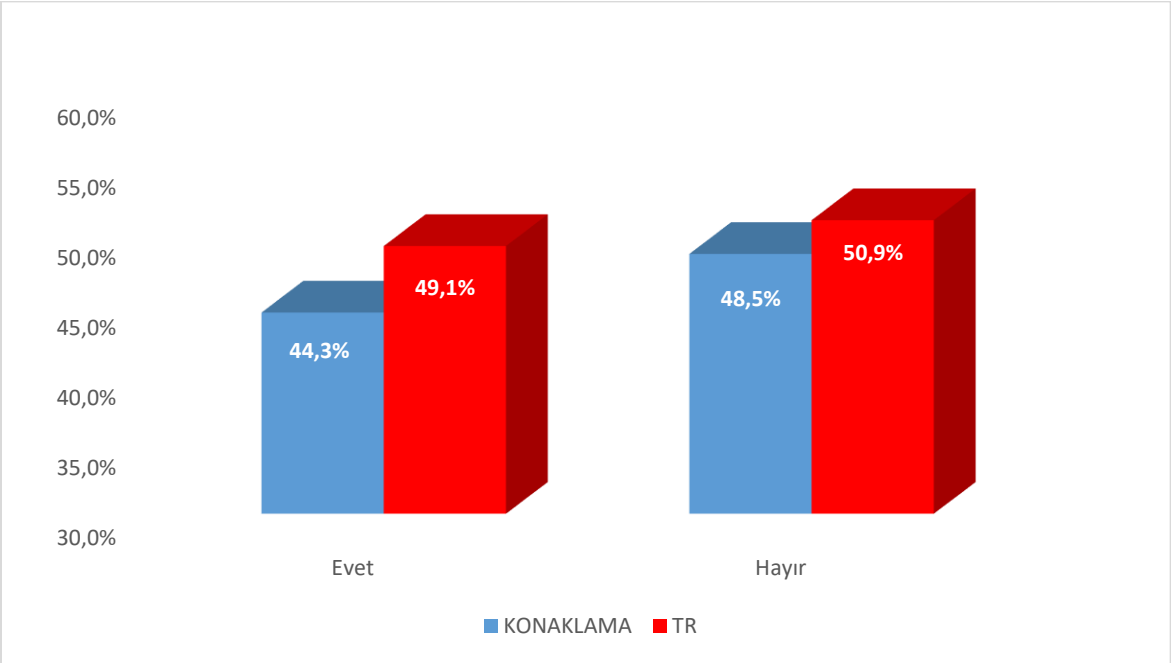

Kaynak: İPA 2019

İşverenlerin, hem sektörde hem de diğer sektörlerde yarısına yakını son 3 yılda sunulan istihdam teşviklerinden haberdardır.

Grafik 21: Gelecek 10 Yıl İçerisinde Teknolojik Gelişmelerin Sektöre Etkisi

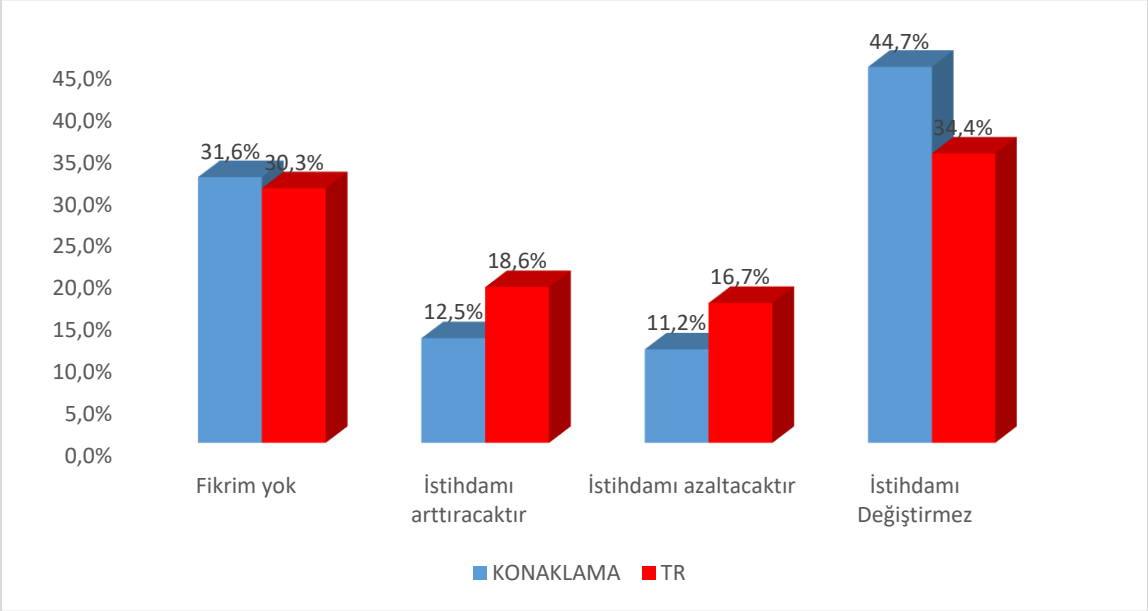

Kaynak: İPA 2019

İşverenlerin yüzde 12,5'İ, gelecek 10 yıl içerisnde teknolojik gelişmelerin sektördeki istihdamı artıracağı, yüzde 11,2'Sİ ise istihdamı azaltacağı yönünde görüş beyan etmiştir. Sektörde, Türkiye genelinden farklı olarak, değişmeyeceğini beyan edenlerin oranı yüzde 44,7 iken bu oran Türkiye genelinde yüzde 33,4 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 22: İşyerinizde, çalışma iznine tabi olarak, Geçici Koruma Statüsünde (Suriyeli, Iraklı, Afgan vb.) işgücü istihdam etmek ister misiniz?

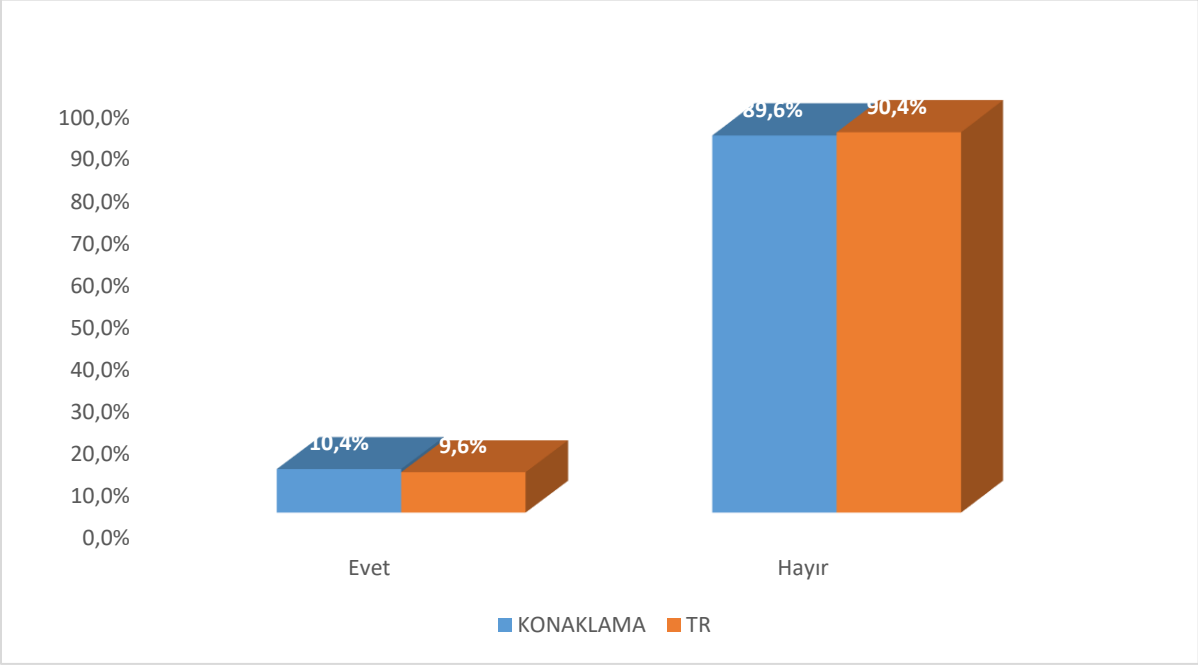

Kaynak: İPA 2019

Sektörde işverenlerin yüzde 10,4'ü çalışma iznine tabi olarak Geçiçi Koruma Statüsünde işgücü istihdam etmek istemektedir. Türkiye genelinde ise bu oran sektörün altında kalarak yüzde 9,6 ile gerçekleşmektedir.

Grafik 23: E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapıyor musunuz? Yapmıyorsanız neden?

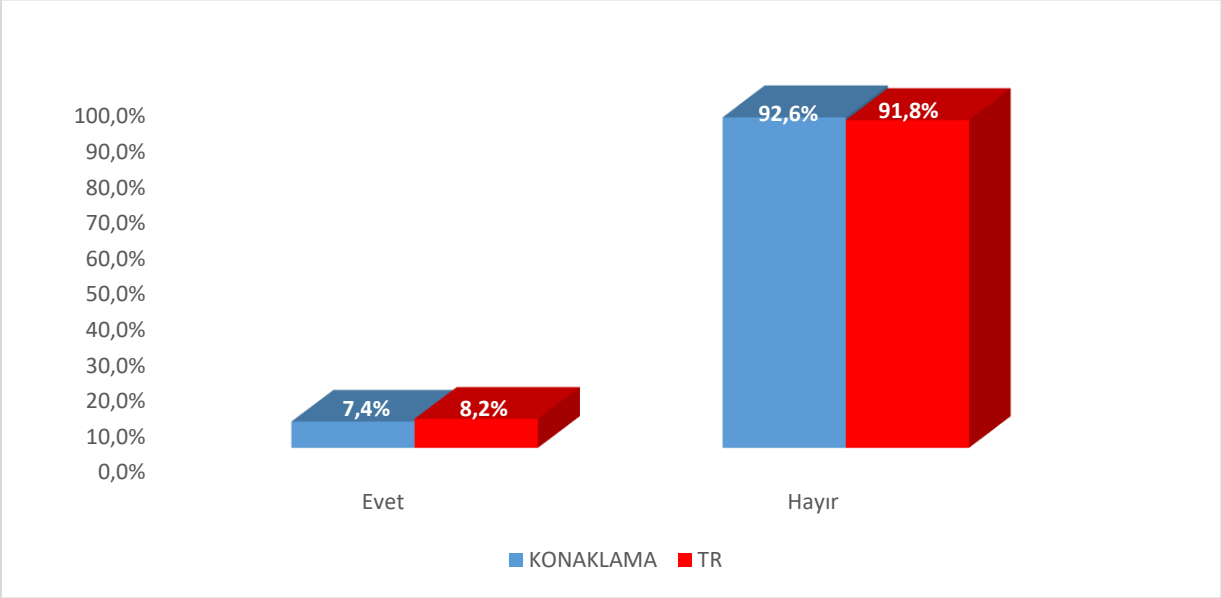

Kaynak: İPA 2019

Sektörde işyerlerinin yüzde 7,4'ü e-ticaret yoluyla mal ve hizmet satışı yapmaktadır. Sektör bu oran ile Türkiye geneli oranının altında kalmaktadır. Sektörde e-ticaret yapmayan işyerlerinin e-ticaret yapmama nedenlerinin başında yüzde 85,7 ile Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması gelmektedir.

SONUÇ

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri raporu, 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilen 2019 yılı İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarından derlenerek yazılmıştır. Bu rapor sektörün mevcut durumunu, istihdam yapısını, ihtiyaçlarını ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine yönelik bilgiler vermektedir.

2019 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe 124 bin 123 işyeri için veri derlenmiş olup, bu işyerlerinde toplam 1 milyon 24 bin 278 çalışan tespit edilmiştir.

Sektörde faaliyet gösteren işyerlerinin yüzde 86,1'i 2-9 arası istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır. 10-19 ve 20 ve daha fazla istihdamlı işyeri sayısı ise toplam işyerleri içinde sırası ile yüzde 7,9 ve yüzde 5,9 oranında bulunmaktadır. Türkiye genelinde faaliyet gösteren işyerlerleri için aynı değerlendirme yapıldığında 2-9 arası istihdamlı işyerlerinin konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründen daha az olduğu ayrıca 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin de konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe daha az olduğu görülmektedir.

Sektörde araştırma kapsamına giren işyerlerinde toplam 1 milyon 24 bin 278 çalışan tespit edilmiştir. Çalışanların yüzde 69,8'si erkeklerden, yüzde 30,2'si ise kadınlardan oluşmaktadır. Araştırma kapsamında bulunan işyerlerinde Türkiye genelinde toplam çalışan sayısı 13 milyon 22 bin 547 olarak tespit edilmiş olup, Türkiye genelinde toplam çalışanların yüzde 27,4'ü kadınlardan oluşmaktadır. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe kadınların ağırlığı Türkiye geneline göre benzer seyretmekte olup 2,8 puan daha yüksektir. Sektörde çalışan her 3 kişiden yaklaşık olarak 1 tanesi kadındır. Geçen yıl ise sektörde 777 bin 762 çalışan tespit edilmiştir. 2019 yılı araştırmasına göre çalışan sayısı geçen yıla göre yüzde 40,7 oranında artış göstermiştir.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe en fazla istihdam edilen meslek grubunun Hizmet ve Satış Elemanları olduğu görülmektedir. Bu meslek grubunda istihdam edilenler toplam sayının yüzde 58,56'sını oluşturmaktadır.

Sektörde araştırma kapsamına giren işyerlerinde çalışanlar içinde ilk sırada Garson (Servis Elemanı) yer almaktadır. Daha sonra ise sırasıyla Aşçı, Bulaşıkçı (Stevard) ve Aşçı Yardımcısı

meslekleri bulunmaktadır. Erkeklerde ve kadınlarda en çok çalışılan meslek aynı olup bu meslek Garson (Servis Elemanı) mesleğidir.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe işyeri ve mevcut istihdam verilerinden hareketle Türkiye geneli içindeki durumu değerlendirildiğinde; sektör, ülkemiz istihdamının yüzde 12,7'sini barındırmasıyla işgücü piyasası açısından oldukça büyük öneme sahiptir. Ülkemizde istihdamda yer alan her 10 kişiden yaklaşık olarak 3'ü Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe yer almaktadır.

Araştırma kapsamında konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe 124 bin 123 işyerinden 16 bin 12'sinde çalışma döneminde açık iş olduğu tespit edilmiş olup, 16 bin 12 işyerinden toplam 41 bin 506 kişilik açık iş olduğu bilgisi alınmıştır.

Sektörde açık işi olan işyerleri, sektördeki araştırma kapsamındaki tüm işyerlerinin yüzde 12,9'una tekabül etmektedir. Bu oran Türkiye genelinin 4,5 puan üzerindedir.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörünün açık iş oranı yüzde 4,1 olarak tespit edilmiştir. Açık iş oranı Türkiye genelinde yüzde 2,5 olarak tespit edilmiştir. Sektörün açık iş oranı Türkiye geneli açık iş oranından 1,6 puan üstünde gerçekleşmiştir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörünün eleman ihtiyacı Türkiye ortalamasının üzerindedir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörünün giderek gelişmesi bir yandan yeni iş alanları oluşturmakta öte yandan mevcut bulunan açık işlerle birlikte sektör, yeni işgücüne ihtiyaç duymaktadır.

Sektörde 2+ istihdamlı işyerlerinden alınan toplam 41 bin 506 kişilik açık işin yüzde 60,4'ünde cinsiyetin önemli olmadığı belirtilmiştir. İşverenler söz konusu açık işlerinde cinsiyetin önemli olmadığını ifade etmek istemişlerdir

İşyerleri büyüdükçe cinsiyetin önemli olmadığı açık iş tercihlerinin sürekli olarak değişmesidir. 2-9 arası istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 56'sında cinsiyetin önemli olmadığı hususu vurgulanmışken bu oran 10-19 arası istihdamlı işyerlerinde yüzde 49,66'y düşerken, 20+ istihdamlı işyerlerinde ise yüzde 71,93'e yükselmiştir. Bu durum Türkiye genelinde işyeri büyüklüğüne göre artan bir seyirde gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde 2-9 istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 40,1'inde cinsiyetin önemli olmadığı belirtilmişken, 10-19 istihdamlı işyerleri için bu oran yüzde 45,6; 20+ istihdamlı işyerleri için ise yüzde 59,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu artış eğiliminin nedeni olarak; özellikle kurumsal firmalarda daha çok

eğitim ve beceri düzeyine önem gösterilmesi, işi yapabilecek yetkinliğin ön plana çıkarak cinsiyetin tercih kriteri olarak ortaya çıkmaması gösterilebilir.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe 2+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 40,66 gibi yüksek bir oranında herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemektedir. Bu eğitim düzeyinden sonra en çok talep edilen eğitim düzeyi ise yüzde 30,86 ile genel lise eğitimi düzeyidir. Meslek yüksekokulu, lisans ve lisansüstü eğitim seviyelerinin toplamından oluşan yükseköğretim seviyesindeki açık işler ise sektördeki tüm açık işlerin sadece yüzde 4,2'sini oluşturmaktadır. Bu oranlar, sektörün mevcut istihdamından sonra ihtiyaç duyulan işgücü eğitim seviyesinin durumunu göstermektedir.

Sektörde araştırma kapsamında olan işyerlerindeki açık işlerin yüzde 6,9'unda engelli istihdam etme yönünde işverenlerin olumlu görüşü bulunmaktadır. Açık işlerin yüzde 26,9'unda ise işverenler, engellilik durumunun önemli olmadığını ifade etmişlerdir. Bir diğer ifadeyle sektördeki açık işlerin yüzde 33,8'inde işverenlerin engelli çalıştırmaya yönelik tutumları olumludur. Türkiye genelinde bu oran yüzde 32,9'dur. Dolayısıyla konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründeki açık işlerde engelli istihdam etme potansiyeli Türkiye geneline göre daha yüksektir.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe tespit edilen tüm açık işler için talep edilen beceriler sıralandığında ilk sırada Bilgisayar Kullanımı, ikinci sırada Yabancı Dil, üçüncü sırada ise Yenilikçi Düşünce Yeteneği bulunmaktadır.

Sektörde 41 bin 506 kişilik açık iş tespit edilmiş olup bu açık işler 214 farklı meslekte bulunmaktadır. 15 bin 839 kişilik açık işle ilk sırada Garson (Servis Elemanı), 2 bin 998 kişilik açık işle ikinci sırada Aşçı, iki bin 598 kişilik açık işle üçüncü sırada Bulaşıkçı (Stevard) meslekleri yer almıştır.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe araştırma kapsamına giren toplam 124 bin 123 işyerinden 21 bin 237'sinde son 1 yılda eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Geçtiğimiz yıl yüzde 24,4 olan temininde güçlük çekme oranı, bu yıl yüzde 17,11 olarak gerçekleşmiştir.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe temininde güçlük çekilenlenlerin yüzde 52,67 'si Hızmet Ve Satıs Elemanları meslek grubunda olduğu görülmektedir. İkinci sırada ise Nıtelık Gerektırmeyen Meslekler meslek grubunun olduğu tespit edilmiştir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerde ilk sırada Hızmet Ve Satıs Elemanları temininde güçlük çekildiği daha sonra Nıtelık Gerektırmeyen Meslekler, Büro Hizmetlerinde Çalısan Elemanlar, ile Tesıs Ve Makıne Operatörlerı Ve Montajcılar meslekleri olduğu görülmektedir.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 63,2'sinin gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması nedeni ile temininde güçlük çektikleri tespit edilmiştir. Bu oran Türkiye genelinin altında bir oranda gerçekleşmiştir. Daha sonra yüzde 54,89 oranında bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması nedeni, yüzde 50,99 ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması nedenleri ön plana çıkmıştır. Sektörde, eleman temininde güçlük çekilme nedenlerinden ilk üç sıra, kendi içinde sıralaması değişmekle birlikte, Türkiye geneli ile aynı gerçekleşmiştir.

Sektörde 1 yıl sonra işverenlerin 63 bin 899 kişilik istihdam artışı bekledikleri tespit edilmiştir. Net istihdam değişim oranı ise yüzde 6,2 olup sektörde istihdamın, 2020 yılı Nisan sonunda 2019 yılı Nisan ayına göre yüzde 6,2 oranında artış göstereceği tahmin edilmektedir. Bu oran Türkiye genelinde yüzde 7,4 olarak tespit edilmiştir.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe araştırma kapsamına giren 2+ istihdamlı işyerlerinden 2020 yılı Nisan sonunda istihdam artışının beklendiği ilk beş sırada yer alan meslekler; Garson (Servis Elemanı), Aşçı, Motosikletli Kurye, Bulaşıkçı (Stevard), Servis Komisi, Satış Danişmanı / Uzmanı, İnsaat İşçisi, Mutfak Görevlisi, Aşçı Yardımcısı ve Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi meslekleri olarak tahmin edilmiştir. İstihdam azalışının beklendiği meslekler ise Otopark Görevlisi/Vale, Bavul Taşıyıcısı, Gıda Mühendisi, Animatör-Eglence Hizmetlerı, Muhasebeci, Pasta Ustası, Restoran Yönetıcisi, Büro İşçisi, İnşaat Mühendisi ve Satın Alma Görevlisi olarak beklenmektedir.

Sektörde, İŞKUR'dan en çok yüzde 64,86 ile Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği, yüzde 54,59 ile Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği ve yüzde 39,44 ile İşe Uygun Eleman Temini destekleri beklenmektedir.

Sektörde, işverenler en fazla yüzde 17.0 ile İlave İstihdam Teşviğini, yüzde 11,1 ile Yeni İstihdama Ücret Desteğini ve yüzde 9,5 ile Asgari Ücret Desteğini ve yüzde 6,1 ile İşbaşı Eğitim Programını istihdama en fazla katkı yapacak destek olarak görmektedir.

İşverenlerin yüzde 12,5'İ, gelecek 10 yıl içerisnde teknolojik gelişmelerin sektördeki istihdamı artıracağı, yüzde 11,2'Sİ ise istihdamı azaltacağı yönünde görüş beyan etmiştir. Sektörde,

Türkiye genelinden farklı olarak, değişmeyeceğini beyan edenlerin oranı yüzde 44,7 iken bu oran Türkiye genelinde yüzde 33,4 olarak gerçekleşmiştir.

Sektörde işverenlerin yüzde 10,4'ü çalışma iznine tabi olarak Geçiçi Koruma Statüsünde işgücü istihdam etmek istemektedir. Türkiye genelinde ise bu oran sektörün altında kalarak yüzde 9,6 ile gerçekleşmektedir.

Sektörde işyerlerinin yüzde 7,4'ü e-ticaret yoluyla mal ve hizmet satışı yapmaktadır. Sektör bu oran ile Türkiye geneli oranının altında kalmaktadır. Sektörde e-ticaret yapmayan işyerlerinin e-ticaret yapmama nedenlerinin başında yüzde 85,7 ile Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması gelmektedir.